ВКSH

BKSH

BKSH

MESIME

prej **N. F.**

BKSH

BIBLIOTEKA KOMBETARE

BUKURECT
1884

BKSH

MPSIME

prej **N. F.**

BKSH

BUKURECT
1894

BKSH

ZOT' I MAO E I VERTETE

N' emerit e mz urdecit te Zotit te madh e te vertete!

Zot i gjilesise Krenje-madh e mesire-gjuhe! falna urtesit' e miresise e mergonx mz te keqijat' e nga te pa-ndate.

Dheuri e Zotit ofte krej i urtesise. Ata, qe dasne zotne, kerkojne te vertetene, e mergojne te pamene, qaine miresine e perzene djalezite, deboju' armikerin' e mbajne miqesin' e vellazerine.

Qeroni zemrene ãe mendjen' e vrtedijene zãã spirtine nga gjithe fellsjet' e ligesivet, pa zini ngoje zotin' e madh e te vertete.

Mesoni diturit' e gjilesise, ahere dote kupetoni fuqin' e miresis' e Zotit.

Ha ehaf gjilesine pa an' e pa fund ãe ligen' e saj te perjetesm' e pa te mete!

Yjte pa te nise e pa te sosure vine pell ne hapesiret te pa ime dukz nxitnare mz vzap te madh! Kupe nuke dalen' e nuk vdes, q' n' senoj Zoti! Her te mos perpjekem per mz tjaterine e per mz mos mbeture mb' nj' g vuej fuqine haqese ãe feqine deboqese! Yjte mesa n dershine drite yjet potnão-

bes, q'u vine pёd atyre, ёăr paseset, qe kane po-taλohesite!

I'ide ç' bere ne jete, Zot i madh' e i vertete, i bere me ma8e urtesi e me lige te mbaruare!

Zoti este Mbret' i pёdhesise, drit' e pёdhesise!

Zot' i vertete do te vertetene, zemeren' e qepuare ёr spirtin' e pa-feλiqure.

Lum ajy, qe del perpara Herendise me zemere pa-faj e me vetedije te pa-ndyre! lum ajy njeri, qe s' ekri ne purmet te djaλezise e s' cen nd' nёet te ligesise! Zot' i vertete eet' e vertetа; kus ka te vertetene, ka ёr Harendi: kus ka ёembj' e mesire, kus ben miresine, ajy i ka prure bese Zotit te madh.

Diλi este qe yλ nga pёde yjte mreca, qe s' kane funt, este njyλ i zjarte i madh aume, po ne mest te pёdhesise pa-ane s'eat' as qe druёr! Ben este qe akendije e keputure nga diλi, este qe druёeze!

Ёăr ёeu este njyλ nga pёde yjt' e qiλit, e qe nga potuλohesit' e diλit, qe vjen pёd soje duke kuyere mi bostit te vet.

Nga te potuλuarit pёd diλit benme te katre kohete: vera, te kopate, vjeetete ёr dimeri. Duke kuyere mi bostit te ti benete dita e nata, se njau' e ech diλine ёr ka dite tjatera mbetete ne t'rpete.

Hena este pases i ёrut, qe akendij' e keputure soje. Ha kur i kedёn krahete diλit dukat' e zeze, kur este kundrejt, na rp drite, kur este me brinje, dukat' e ngrene.

Ёeu este qe ёenpiλit i mbulnare, brenda ka zjar e zipre ёë. Ho sa metale te vlere ka brenda ne eipet! sa barera e drure ёr lul' e bubuqe ka nde tё! sa steza e pe te pale ёr kafe' e spes jane mbi tё! ca pine ne ёet, ca mi ёet, ca brenda nd' ujet e ca fluturojne n' eret.

I'ide punete, qe eoheme ne jete na pefejne Zotu' e madh e te vertete! Zoti i krejti, i perkujdes, i nseqen e u ep jete! Ãe ati zogut te varfere jà ben folsne vete!

Ngre ujet' e detit me te nxehetit e diÀit ë' e ben avnà e re nd' eret, pasdai etije ain' e ujit Ãsne, qe ka nevoje per uje! pa kur ngrin eiu nga te ftohtete, benete breeer' e debore.

Bije eiu ë' elektriku dukr baekuare beu ßak' e ze, q'i ßemi nerese vetetime e jaterite gemim.

Kestu giße ç' duhete ne jete e ka bere gati Zot' i vertete!

Te qofsim fale! o Mendja pa fund! o drita pa sune! tek-do vestojme, eoheme fytyrene t'endr!

Levdate paste Hærendija, qe krcu gißesine, ãe gißesia este vete!

Kur lulezojne lulete me esume gyre te bukura e me ere te mire, s'na pefejne bukurin' e Hærendise?

Ha kur dek Zot' i vertete me të madh te tí te dilte vete faqeza ne erst, ahere krcu nerine nde jete ne fytyret te tija!

Vertet mendj' e neriut ka geture te tera po-ßua te peritat' e gißesise! sa dituri çpiku mendj' e neriut! ç' do yÀi i geti maßerine, i mati aergimne, i noha vrapne, mesoj ç'este Ãsu ç'jane qiejt' eÃr ç' ka ne mest te tyre!

Zot' i vertete i ßa ment ne koke neriut, i fali turpin' e ndepe mi faqe, Ãe besene ne zemre, pa e beri mbret mbi faqet te Ãsut e zot mbi giße kafsete! I ßa me vethe pese, qe te pesonje Ãe te noh' e te gykonje eÃr te ndanje te mirene nga e liga!

Herin' e beri Zot' i madh Ãe nga mendja te larte-suare eÃe nga trupi te sbukuruare! mendj' e neriut

apin ɣer ne qiej! ðz dor' ë ti est' ë zonja per ç' do pune!

Ha giðe ɣet' ë ɣaða, qe punojne per tê mz urðerit te Zotit: mbleta i ben ɣati mjaltet' ë dyðete, bagetija i ep bulmen' ë lesne, katset' i ngrene bapete! ðãe epeste i apene vete, ðz ajy krimbi i ben mendafsine!

Kau i leron arene, siu jâ ujit, dieâi i pit himene ðz i pjek puene.

Hra keto duke pare ðz duke majtuare hoðe ɲeriu duheste t' i falete Zotit te mad ë te vertete, q' i âali kaqe te mira.

Te lere me ɳ' ane ɲeriu qiejte, domdlene hapesirene pa ane ðz diejt' ë ðerrat' ë henet' ë saj ðãe ðen' ë giðe ç' ka brenda ë jaste, vetem ɲrine te mesonje, vetem trupn' ë ɲeriut te kupetonje si este ngrehure, dote mape vra te-madt' ë Zotit te vertete!

Ho ɲeriu vre trupit ka mendijene, spirtine, zemrene, vetijene, vatedijene, ɲohene, fjalene ë te tjera.

Andaj t' urtete kane ðene: Hih vethene, se giðe ç' ka giðesija este te ɲeriu.

Ajy qe ɲeh vethen' ë tija, ë di ç' este Herendija. Zot i vertete este m' afere te ɲeriu nga ɲeriu vete!

Giðe ç' eeh este fytyr' ë Zotit, giðe ç' depon este zer' i Herendise.

Zoti me te madt te ti este ɲe det pa ane ðãe ue jemi valet' ë ti.

Te ɲeriu i mire este ðz Herendija ðãe enjejte ðãe parajsi ë giðe miresite.

Te ɲeriu i lik este djaâi ðz djaâezite ðãe sketepa me giðe ligesite.

M' i mir' i giðe ɲerezise est' ajy, qe do te mi-

ren' e qrrezise, m' i ligu est' ajy, q' i do te ligene.

Hzriu i mire dukr lartesuare mr dituri e mr miresi aferohete te Hcrendija; i ligu dukr postesuare mr ligesite perzjehete mr kafsete, se prapesija e mergon nga Zot' i vertete.

Zot' i mall est' e vertetа vrte; ata qe zene te vertetene, i jan' afere; ata q' i nisene se pranse, mergohene soje.

Aferohi ne miresit, qeroni zemerene, lartesoni mendjene mr dituri, sbukuroni spirtine mr vetija te mira, udritoni vetedijene mr pune te mbare, ndicroni vetherne mr qrrezi, mr miqesi, mr dasuri, me veàzeri, mr te drejten' e mr te vertetene, qe t' aferohi te Zot' i mall e i vertete.

Zot' i vertete este sume m' i larte nga ç' e pandrhin' e ç' done te pa-diturite. Te dituriт' e t' artete dukr afernare ne mallerit t' ati Zoti, qohene vogelin' e tyre dr humbasene posi pika ne dett!

Doni te kapetoni Zotin' e vertete? vini re mr dituri punet' e ti; se fictori e ti, qe pelca te vertetene, este gjilesija pa ane, dr ekroqat' e saj jane trupat' e qiejsme pa te sosure, te cilete vine prll ne hapesiret pa perjjekure qeri mr tjaterine e pa ekslure jan' ullese, q' u semoj Zot' i jetrse!

Zot i mall e i vertete este me ju tek-do te jini, u ech dr u degon, nga te kerni syt' e te vestoni dote sihni fytyren' e Hcrendise, se este tek-do e ku-do, po fal-ju-ni Zotit mr gide zemr' e mr gide spirt dr mos per faqe, po mr dasuri te vertete, dukr dene:

Zot i mall e i vertete! fal-na ullen' e drejt' e te vertete, nxir-na ne drit' e mos na lrre n' rpesire; ep-na gjile te mirate, mergo-na nga te keqijat' e nga

te pa-uñate, fal-na miqesine, veÀazerine ŋerezine zãz be-na fat-barõe ne jete.

Ï'iõe te mirate, q' i kerkon ŋeriu jà ɛp Zot' i vertete. Ajy qe ze miresine, miresine po dote geŋe, ajy, q' inisete ligesise praɲ' ate gen.

Te Mirete kane ãene: Mos beni kaq, po beni mire, kini zemerene te qepuar' ɛ te lare ãz spirtine te pa-feÀiqur' ɛ vetedijene te pa-ndyre.

Ne kɛ dy kemise, ŋerene epja ati, qe s' ka, ne te rençine me ŋe faqe, keõz ãz tjatrene, duaj mikne, duaj ãz armikne, ate, qe s' do te tà beŋe tjatri ty, mos jà bej ãz ti ati, q' do ŋeriu i bej ate, qe do te tà beŋe ãz ajy ty.

Zot' i vertete do zemren' ɛ qepuare, do ate, q' u fal fajate ŋerezise, ãz ata q' u bejne mire atyre, qe kane pare syrte te keqija, epu ti te varferat, te t' ape ãe ty Ilrrendija, ki mesin' ɛ ãembje per ŋerezine zãz per kafsete.

Te mirete zãz mizese nuk' i bene kupe kaq. Andaj u pruane bise ãe i zeme ngoje gideŋe per mire.

Te mirete kane fituare dasurin' ɛ ŋerezise. Te liqte m' anet tjatre kane mape nemen' ɛ maÀekimn ɛ ŋerezise. Na si q' perbllucte miresija ãz ligesija.

Te mirete Zoti i ve ne papajsete, te liqte i keÀrt ne sketeret. Ila te mirete kane vetedijene ãz spirtin' ɛ zemrene ne prehje ɛ jane te gezuare, kane fituare ãz dasurin' ɛ miqesin' ɛ ŋerezise zãz jane te ndrituar' ɛ te levduare.

Te liqte kane vetedijene te ngarkuare, zemren' ɛ spirtine ne brenge, ãz ndaj ŋerezise s' kane ndrɛ dasuri, po gideŋus i ŋeh per te liq.

Merin' ɛ lik ɛ sajne ŋerezija ɛ kupekus s' ɛ ka mik, ɛ qerton vetedija ɛ s' ɛ lɛ ne prehje, zãz frika s' i del kupe.

Ha s' kini pare, se te liqte i zen e i vene ne bekura, i mbyÂine ne burk e i keÀasene nene hapes? Na ku e epije ligesija ŋerine! e zveretit nga vrth' e ti, e merzit nga ŋerezija, e merŋon nga Zoti Ãe nga te mirete, e keÀrt ne brenq' e ne mundime Ã' e nxjer giÃesŋ ŋerezije, pa e le kafse e te maÀekuare!

Nuk' este pun e maÃe t' i Ãone ŋeriut: i lik, qe prestar, Ãe vjeÃarak e kusar Ãe i pa-brese?

Kus ka pare kupe t' i dale te liqut fundi imire? Kusari me se fundi nuk' eŋ epirt ŋgarkuare ne bekura e me eume te keqija? I pami Ãe te vertetene te Ãote, a e beson ŋeri vaÀe kupe? te liqte ç' nder kane ne bote?

Eume bere bije, qe te matat' e te keqija' e mekatat' e atese zene te bipe Ã' e mundojne.

E! kus do pra t' i Ãone i bir' i te liqut? Ãe kus s' do t' i Ãon' i bir' i te mirit?

Ha sih, miresine, qe ŋeriu e ben per jetene fist te ti, Ãe ligesine astu!

Herezit' e urte bejne miresine vetem se est' e mire, Ãe s' bejne ligesine vetem se est' e lige.

Heriu kurdohere duhete te kete turp e nder, se turpi Ãe nderi e mba ŋerezine, pa ŋeriu qe s' ka turp e nder Ãe cipe sembeÀen m' egersirene.

Sindekur ha krimbi trendafile Ã' e le vetem ŋe kercu me gemba, astu Ãe ligesija ŋeriut i ha ŋerezine Ã' e le ŋe fare kafse.

Zot' maÃ e i vertete ŋeriu' e beri te mbaruare Ãe nuk' e pengoj, po e la te liruare, se i Ãa me vetheGiÃe ç' i duhene.

I fali epirtin' e zemrene, qe s' qasine te keqija, i Ãa mendjene, qe peson giÃe punete, Ãe ŋohene, qe ç'quan te mirene nga e liga, pa i fali vetedijene,

q' e ɲykon ë' e gezon per punet te mire ë' e qerton per te keqijate.

Meriu i lik, qe ka spirtin' e zemerene te feliqure, ße mendjene te ndryskure, ße ɲohene te pa-qen' e vetedijene te ngarkuare, ajy nuk' este ɲeri, po este q' ngersire.

Apo pandieh ɲeriu se nuk' e ceh Herendija ç' beu e ç' punon? Ketu gejehete, se Zoti e ceh ße dotà ɲykoɲe. Her te mirete este papajsi, per te liqte sketepa.

Ajy qe nis nga fosɲerija mapezine, s' degon t' emen' e t' ane, grisa' e lyhete, zihete me soket' e me versenikete, nuke ekon me motrat' e me vellezerite, est i pa-apesyr' e i pa-mesuare, mesohete genetar e vjedarak, pa si pitete behete pembeqes e kusar, pasdaj vrases! Ho me se fundi pas oume te keqijave, qe bek, vjen dite, qe ech lavarine nde gryke!

Zot i madh e i vertete ruana nga gjithe te keqijate e pefsna udha' e drejt' e te vertete, q' apin ne gjithe miresit te tua!

Kaleimi, genetra, sarja, nema, trafetlija, prieja, lakmimi, madestija, heqja, dehja, nakari, ßiperite, legesite, kurverija, djalezite, epernderimi, armikerlja, perimi, zihja, fiat' e keqe, zemerimi, menija e pikte te keqijate jane nemur' e malekuare ße mlainat' e merguare nga Zot' i vertete, ße te merzitura ne gjithe gjeresit, i sjelen' ziks turq' e brenge sum' ati q' i punon.

Sindekur ha zjari drunc, aetu ße nakari ha zemren' e ɲeriut; zemerimi este ne zjar, qe djek se pari te zotne, pasdaj apin a s' apin farr trk i tejmi.

Miresite kus i ben, i ben per vetbe' te tija, ngesite kus i ben i vine me koke.

Vertet po t' i bejme ɲerezise mire, ßiz nevi mire

dote na bejne, sëz ne na befsine keq, po t' u bejme mire, dote turperohene e te hzqine dore ligesije.

Ho n' i befsim keq nerezise, dote na bejne ëz ne ate, q' u bejme, ahere gjëe jemi te prisure: se ligesite sjellene prisjen' e jetese, bijene varferine, zi' e nemrysine nerezine, p' andaj kemi nevoje te jemi te mir' e te bejme mire, se gjëe nerezija vete ne soqeri, ne veàzeri e ne etepi ëz ne femije. Ha ne dru e strembere prie gjëe stavene.

Miresite ëz vetijat' e bukura jane engellit' e urtsire qe na ka ëene Zot' i vertete me vetbte, ligesit' e fajit' e fellqure jane djajt' e mallekuare qe bjene deme ne nerezit.

Hersa nerin te lere engellit' e Herrendise e t' i bjere pas djallezise? Hse te lere driten' e te hyne n' epesivet? Hse te dale nga papafsi e te futrte ne sketepet?

Herin me ç' do vent e me ç' do rade te jete, duhete tà ndrron' ate vent e ate rade, ç' do pune te zere duhete tà mbarone mir' e bukure, se i miri mbahete meut per mire, i ligu zirrte nqoja per like: pa ligesija nuke sjell ge veç ligesise, miresija e bije tjatre veç miresise.

Zot i madh i gjithesise eshte ëemje-madh e mesireeunne, ata, qe pendohen' e kellehene ndaj soje u fal te metatre.

Hunet' e ati Zoti jane te gjitha ne szat, eshte verberi e madh te mos eshe nerin urtesin' e tija.

Ajy Zot i vertrte eshte Zot i gjithesise sëz Zot i gjithe nerezise: Kemi gjithe ne Herendi.

Astu ëz te mirete, q' u prume bese, te cilete me urdherit e me uratet te Zotit i vune lig' e bese nerezise, jane te gjithe ne trup e ne epirt, nuke kane te ndare e te ç' quare.

Este vengeri ε maδε t' i eohe, dy ε t' i ndaŋe, ne mest, se ata jane ŋe vetem. Kejo ngan me punet t' ati vene-sitesit, qe kis serbetore te vengere ε ŋeren' ε sihtε dy, pa i δa: Hik, biro, me mrr qelqene sipere, ajy vetε, po qelqeja, q' is ŋε, i dukej si dy, andaj i δipi: cilene qelqe, se ketu jane dy. ky i δote, ŋerene δyrje δε tjatrene siδ-mδ, serbetori ŋeren' ε δru, po te dytene mε s' ε geti, se nuk' isi-ne vertet dy, po is ŋe ε veteme.

Eδε fjalet' ε atyre zoteriŋε, qe jane te Hrrendise, jane ŋe ε s'kane te ndrysme. Te piδe kane δene:

Mos viδ, mos pembe, trk s' kε vene mos mrr, mos ha pen' ε botese, dnaj memen' ε atene, dnaj motren' ε veλane, dnaj ata, qe kε prane δε piδe ŋerezine, kaperε zemerime, faδ fajne fajtorit, beji mire ŋerezise, mos ubej i pa-bese, mba fjalene q' ep, kujto Hrrendin' ε dnaj varferine, mos qrε ε mos genε δε mos perŋrε ε mos hiq ŋerezine, mos mpso, mos neu, mos saj, mos pih, mos qerto, mos perto, po puno, mos uzih, mos undaj ŋga ε drejta δε ŋga ε vertεta, mos umbup, mos ulevdo.....

Ata Zoteriŋ aperpoqn' ε umunduane per te spetuare ŋerine ŋga ligesite, per te nderuare, δε per te baskuar' ε per te paqetuare. Ata hoqne per te ndrejtuar' ε per te shukuruare kete jete, nuke per te prieur' ε per te semetuare.

Ata per ŋe te drejt' ε per ŋe te vertete vune kokene, per spetimt ε per baskimt te ŋerezise vune lige, pa nuke drene tε ndaju' ε tε perdajne!

Ata zoteriŋ qasne ŋerezine, miresine, miqesine, veλazerine δε piδe te pelqyerat' ε te tera te nrvojsimet' te ŋerezise; kane debuare djaλezit' ε ligesite.

Kue u ka prure bes' atyre Zoteriŋε, duhere te

reenje në ndet te tyre e dukë hyre ne miresit, qe kane ëene, te futete ër ne dasurit te tyre.

Te mirete nga njeriu hoqne, ër s' mpenan' e s' malekuane, po uperpoqne per të.

Herreadija est' e vertetа; gejqetera est' e djallit. Heriu i mire, qe ka Herendi, i falete Herendise, duke bere mire njerezise, se ndryer Zot' i mad nuke ka nevoje per faljet te njeriut, po njerezija ka nevoje per miresi, se kejo jete me ate mbahete.

Ha te Mirete kane ëene: Herpiqu per ate jete, se dote vre nrser' atje: perpiqu ër per kete jete, se dote pojq giđenje ketu.

Vertet njeriu sado te pojqe ne kete jete, me se fundi po dote vdese, kanaja, qe e cume, e gide ç' te kete nuk' e epetojne dot nga vdekja, ër ge me vethe e' munt te mape, as i hyjne me punë, vetem miresit' e ligesite, qa ke punuare ne kete jete, vene me të baske, miresite e spijrne ne papajsit, ër ligesite ne sketepet.

Oh! sa este keq te dale njeriu me faqe te zeze, me zemere te lyere, me vetije te lige, me spirt te feliqure e me vetedije te turpenuare perpara Zotit te madi e te vertete! se Zoti dotà gykoqe!

Kemi ardhur e dote vemi. Vime nga Zoti ër kdehemi prape te Zoti, He cope here pime ne kete jete, perse te vemi gide mekat' e plot te mrta?

Il' andaj duhete te perpiqemi per ate jete e te kelthemi te Zot' i madi e i vertete, i qofeim fale pa faje pa te keqija ër pa te met' e pa mekate.

Ne duhete te perpiqemi ër per kete jete, se dote pojme giđenje ketu.

Vertet vdes, po ër nuke vdes vertet njerezija, vdesene me nj' ane, po m' ant tjatre liudine se rie. Se

kon koflehtë e perkeflehete ăr vjen pră e potuăe per jete giflesija.

Tak i biri psihatë i ati. Ha kon jemi ăr giflenje perpara Zotit te vertete, qe na gykon me anet te vetedijese ăr na qerton e na mundon per te keqijate, sindekur ăr na gezon per te mirate, qe bejme.

Ha ăr jeta este akaăe, miresi e t' ei i mbetete te birt, ăr te keqijate, qe ben i ati, ne mos i pagofte vete, eume her' i hrq i biri, p' andaj kano flene te Mirete: Kus i ben te keqijate, i jem. kus ben te mirene, e ben per vrtha.

Nuke sihni sine si ngrihete nga dati, ăr prape lumenjte bijene ne dett? Hena habet' e s' duhete fare, po prape mblohete! Lulete vazsen' e s' mbrsine ne dimere, po nde vere ngaăene se ris! trendafili esť njy, qe qe vjet, me at' ere e me ate bukuri! ăr pusi ajy pus e me ate sije!

Ele ata yjte, qe jane trupa te qiejem e te mbeden eume ăr pifle drite, kane lindjen' e fosqerin' răe te ni' e tyre ăr pleqerin' e vdekjene. po me ą ane vdasene, ni' anet tjatre ngaărne se ris!

Zot i vertete nxjer te vdekurine nga i gaăi, te gaăene nga i vdekuri, vdekjene nga geăimi, geăimne nga vdekja, dimerine nga vera, verene, nga dimeri, gatene nga dita, ditene nga nata!

Ha kestu njerezija, le qe s' suhete, po ăr etohete gflenje e s' pakesohete. Andaj njeriu duhete te perpiqete per kete jete sa te poą e sa te jete.

Ajy qe punon e perpiqete per fitimt te kesaj jete esť i dasur i Herendise: pertesi esť i merziture, se njeriu vlen aqe, sa i vlen puna, qe ben.

Heriu duhete te perpiqete per keto jete sa te muntqe ăr per kamj e per te mirate, qe ăa Zot i madl, po mi nået te Herendise e me djerset te vrt,

kusari duke pembyrr' e duke vjellure s' benete kup' i pasure, se Zot' i vertete i ßa duk se vertetese. e nuk' i ßa se pemese!

Kurcim-eumi, q' e ka dorene te strenguare, nuk' i fal pe kope te varferit! pandeh se s' vdes e s' kßehete te Zoti, Lakemini i ze syte!

Dore-hapeti prape peh te prisne e te mos lere pe pas soje, i dukete se jeta mbarohete me vdekjet te ti! po te dy jane te genyere!

Ajy, qe ka ße si ep te varfarit, eshte si ne dru, qe as lulo leson, as hijr ben, as peme ep! Koe neske kujton varferine, s' nph as Herrendine, se ajy, q' i ep varferise, i huan Herrendise!

Te mirete kane ßene: Heriu i Herrendise ne hangerte vete ne kafeshe, kafeshene tjetre ja fal ati, qe s' ka te haje. Lakemin-madi ne paste gymsen' e faqes' se ßrut, peh te mape ße gymsene tjetre!

Ne q' do pune duhete pase e kup' e sunta s' eat' e mire, se eat' e tepete.

Pate epist-zi e zemere-lakur ajy, qe do te ligen' ndr te miren' se drut kane ßene t' urtete, se ße ajose mbleß lenden' e ve drißete me kohe, pa ka ße epitin' e ast te ßemsim e te daßure.

Sí lakemin-eumi, q' e ka syne te pa-ngiqure e te kurcim-madi, qe ka strigerine, ße priesi, qe le nd' ati ate, qe vine pas soje, natu ße pertesi, q' n beuete hape gerezise eshte jast' uies' se Herrendise.

Syne, qe s' kenaqete me pe ne jete vre halt' e vapit munt tà ngiqne, kane ßene t' urtete.

Ha kane ßene: Mos lakemo, mos perto, mos lipe, ep kur munt t' apç; po kurer me mase ße ep me mas' e me veng, qe duhete.

Her ate, qe perpiqet e punon pa pertim, gide dyert' e miresivr jane te hapura, se Zot' i mad e i

vertete per te mbaruare fat-bardesin' e njeriut s' ka lene te mire, qe s' i ka bere gati.

Ne git te ärat vuri gjöe te mirate, atje ka äe zrgendine ëäe florine; e gjöe te tjerate q' u kemi nevoje! Lero, mbiä, te korç e te cinç, mbelto e sarto drurete te kes pome vere pjergnäne, te has pus.

Dizäi, hena, rete, era, siu gjöe punojne me urdhërit te Zotit per te mbaruare punene tënde! Mos e ha kafeiten' e bukuse pa kujtuare Zotin' e madh e te vertete e pa falure me gjöe spirt e mir gjöe xemere. Ati Zoti.

Lemsa' i ärat kedhete mi bostit te ti, vjen prë e potuäe dizäit, leson lul' e pome, na xu dridet' e gjöe plaçkat' e nevojsime. Hena i vjen prë ärat äe hahet' e mbloheta, dizäi me gjöe äen' e me te tjerete vjen prë ne hapesiret. ëäe gjë' yjt' e mbeärij, qe na dukene te vegele nevr, levrijne ne hapesiret te pa-ane! e njeriu vaäe nuke duhrte te punonje? Huna s' mbarohete vrtem me te mrjaware, po äe me te punuare.

Lum ajy, qe s' vrtz nd'uäet te lige! lum ajy, i cili kur ech fosnene pa mem' e pa ate i maärengehete zemra! kur ech te varferine kembe-xbadhure äe t'uret' e te ç' vesure, i xu te haje ä' e vra zë' e mbadi! Kur ech plaken' e mjere, qe driäete, e qas pas xjarit!

Fille njerezija an' e mb' ane jane ne femije äe kane ne mem' e ne ate äe ne Hirendi ëäe ne fytyr' e ne menyre, se nga ne balte jane bere. Ho m' i mir' i njerezise eat' ajy, q' i ben mire njerezise.

Miresin' e njeriut Zot' i vertete s' e le kupe te humbase sindekur äe njerezija s' e hapojne.

Hiriu per te bere njeri i mbaruare duhete te kete njerezi, nder, turp, mesim e dituri, mesire, äenaje,

kujdese, zemre te qeruare, epirt te mire, trup te sendose e mendje te çelure ãe urtesi, miqesi, vdãzeri, bes' e fjal' e pãke te mirate.

Nga pãke ç' i ãa Zoti qeriut m' e dasur' este femija. Kur lint fosqa, gezohete pãke etepija, se vjen ng' an' e Hzrendise, si djali, astu ãe vasa ka pjesen' e saj, gezohi nga kanisku, q' u dergon Zot' i vertete ãe ãoni: Zot i madl! Epi sendat, e dit' e jete ãe ment e qrrezi ãe mesir' e ãembj' e pãke te mirate, fali uãen' e drejte, ãe pjes' e fat te barãe ãe ruaje nga pãke te keqijat' e nga mapezite.

Mos lere meme pa fosq' e fosqe pa meme, zok pa fole e fole pa zok, peme pa lule e lule pa peme.

Kur lint vase, mos u vije likot, se si djali este ãe vasa, si bûpi ãe gruaja.

Ho djemt' e vasate i apesemi e i mesoni, te behene t' urt' e te mire, te ditur' e te kenduare, te ãembsur' e punetore e se pãkas te mire; se ata dote zene vendine tuaj. Nukˈ apeshene te vegelite duke ear' e duke puhure, po me te mir' e me t' urte ãe me lutesi.

Mema ãe ata t' i duane femijene, ãe motrat' e vdãzerite te kene dasuri e ãembje mbe qeri-tjatrine. Se zihjet' e ngrenjet' e mapezite jane te djaãit, paqa ãe dasurija jane te Hzrendise.

M' e vlyer' e pãke te miravet, q' u fali Zoti grave, este nderi.

Gruaja duhete te jet' e mesuare mê sume nga bupi, se femija se pari nga mema e mapene apezimene ãe mesimete, druri kur est' i vogele kedhete, si te duas, po si pitete mê s' kãdhete. Gruaja este mem' e femijese, zor' e ate[illegible] i nprezise.

Fiše ŋerezit' e mir' e t' urte kane pasure memafo te mira.

Mos i tremp-ni te vegelite kupe, se u mbetete frika per jete, mos u zini ngoje lugate e gogole še te tiša perra te pa-qena.

Vetijat' e mira še te ligate ŋerîu i mer ne fosŋeri, p' andaj ahere do perkujdesure mê sume se kurdohere.

Sa te vegele mesohene me perkeŝele e e apeshene, si duhete, pa mapene vetija te etrembere e te liga še plakene me tô;

Ne vogelit ŋeriu mesohete ne te pemet, ne vjeŝjet, ne qarjet, ne fjalet te semetuara, e ne fiše te ligate! E sume here nga mos-dija e mer me qafe e ema še i ati!

Ne vogelit duhete te mesojn' e te uxene fiše ç' u duhete, te mbajne poben' e plaçkene te pa-feŝiqure, trapne te lare, zemren' e spirtine te qeruare, še punene te mbaruare, te mesojne te kenduar' e te skruare, še te drejten e te vertetene, mos te pemen' e te etrembrene. Te mesojne qya te pine, si te hane, si te ŝiŝene, qya te flasine etj etj.

Se sihni, qe še kali ate t' zcure, qe meson ne vogeli, e ka per sa plakete?

Mesoji-ni kane šene t' urtete, femijene tuaj, te dine mê sume se ju, se ata jane per ŋe kohe mê tej nga koha jusj.

Ho apesim' e mesim' i te vegelit nuke mbarohete me fjale vetem, se te vegelite beji' ate, qe sohene, še šon' ate, qe degojne, p' andaj mapene fiše apesimn' e vetijat' e atyre, qe kane prane.

Ilra kan duhete te jene mê te mbeŝŋete t' urt' e te mire, qe t' u sembeŝejne še te vegelit' atyre me ç' do pune, se darša bije nene darđet.

He mije fjale te mira te memes' e t' atese nuke vlejne per femijene, sa vlen ŋe pun' e mire, q' e eohene me syt te vet.

Djal' ëër vaś e memes ëë' ates' se mire dëmene poŭua pïdeŋe te mire.

Ajo stepi, qe ka zoŋ' e zot te mire ër femij' e serbetor' e serbetore te mira, ka uraten' e Zotit te madh e te vertete.

Se ŋe ëë e xŋeboeure u keλet s' mundjene pïde bagetise; aetu ër ŋe ŋeri i lik prïs pïde stepine; p' andaj kejo pune do vene re mir' e bukurez ach pusi puen' e nxihete, ŭote fjala.

Gruaja cet' e zoŋ' e stepise ë' e zoŋ' e ndërit te stepise. Zoŋ' e mire ka stepine te vreur' e te pafelλiqure, ka femijene t' urt' e te mire, mban serbetorete si djemt' e saj ër serbetorete si vasat' e saj, pret faren' e ŭsne ër miqte mire, ka ëenjen' e marjene ëër pïde punete n' ude, pa ka ër uraten' e Hyrendise.

Mëma eete etyà' e femijese ër kulm' i stepise.

Sa emblesire ka daeuri e memes' ëë' e atese! Mema ër ata ëër gjà ëër vdekure te jene, femij' e tyre daurin' e maλe s' e harojne per jete; ëër ne plaqeri kane ner ment fytyren' e fjalet' e te sjλet' e tyre!

Heriu ër puj guqi tà krte zemrene, kur ech djalen' a vasen' e vogele pa mem' e pa ate, i keputrte spirti ër maλenpïrhete!

Sa este mire te doj' e te perdeλŋe ër te perkeëzhŋe ŋeriu te vrgelite, qe kane mbeture te varfere!

Se Zot' i vertete nuk' i ëa më t' emble daeuri ŋeriut nga daeuri e memese ë' e atese.

Gume mundime heq mema sa pit fosŋene, po i

hrq mr gas te mâd, se do fosqene mê suma se spirtin' e saj.

Ha kûpe s' cperblihete mundim' i memese. Andaj te Mirete kane ðene: Hapajsa eate nene kembet te memavet tûaj.

Se vertet qe qeri, qe fiton uraten' e memese, pon giðeqe fat-barâe ne jete âe veledijen' e ka ne prehje. Ho ajy, qe mer nemen' e maÃekimn' e memese, kûpe s' ech dite te barðe.

Djem e vasa! perpiquni te merni uraten' e memes' e t' atase, se ajo urate eate spetimi juaj per jete nga te keqijate. Doijni e degojni per ç' do pune, q' u ðome. Urat' e memes' eâ' e ates' eate urat' e Hzrendise.

Kur vine femija ne verset te martesese, lete martonme, se Zot' i mâd ç' do ge, qe krzu, e beri par.

Martesa ka urate nga Zot' i vertete, se martesa e perserit qerezine.

Ha te Mirete âane: Martohi e sumezohi.

Eâe bupi tâ doj' e tâ degoqe grusne, âe gruaja tâ degoj' e tâ doje bupene. Ho te ruaqe âe dasurin' e memes' e t' atese âe te veÃazeris' e te motravet etj.

Vlesen' e martesene mos e udaloni, po e mbaroni, as pa kohe te mos beurte, as sume vone te mos mbese.

Ne dasme âepisni miqt' e te dasurite, po mos dehi, se dehja eate mem' e giðe ligesivet.

Ftoni miqte, po mos grieni pezikn' e mos prieni stepine, duke bere dem ne get tûaj.

Zini ngoje emerin' e Zotit ne martesete duke kerkuar urate âe ðoni:

Zot i mâd e i vertete! Zot i giðesise e i giðe miresise!

Fal dit e jete, fat te mir' e zemere te bardë. ep baskim e dasuri ës miqesi per jete, dergo miresite, mergo te keqijate, fal gas, ep femije te mbar' e t' urte ës trasegim, e sendet' e urate, se ti je drit' e gjilesise.

Zot' i madh e i vertete q' i ep ates' e menese djalen' a vasene, i ep ës pjesene me vethe, se nuke le njeri ekrete, po mos u vine rende nga skamja.

Zoti na fali gjithe te mirate, na ës kafset' e bagetine, artat' e mjeseterite, bujqesin' e tregetine, e te tera begatite.

Her ate, qe punon skamje s' ka, se punen' e punetore e ka uruare Hirendija ës te Mirete kane ënë: Hunetori este miku i Zotit te vertete.

Nuk' este turp, pse te punoqe njeriu, po turp este te pertoqe, se pertimi ës pa punesija kane maakim e neme nga Zoti. Te Mirete ënë: papunesija este mem' e ligesise.

Ho te mbyllç qete ne quar, te vra ës parmendene me strehet, e te pis pa pune, mos kerko nga Zoti, se nuke t' ep. Ho lero, mbiá, ujit, praeit, kor, si me kohe, pa te t' ape Zot' i vertete.

Sa te vjen nga dora, beje vete, ate, q' s' tá apin dora jote, lere ne te ënet te Hirendise.

Zoti njerin' e la te çpanguare, po i ëa ment, njohe vetedije, qe te pesoj' e te gjykoqe ç' do qe ës te beqe miresin' e t' i mergohete ligesise, i fali urtesine, qe tá mesoqe e t' i pefqe te vertetene; me qe fjale: Zoti i fali njeriut gjithe ç' i duhete. Handaj njeriu te njohe se pari vethene, pasdaj gjithe te mirat' e Zotit te vertete, ëdhe te poqe si njeri me ndert' q' i ëa Zoti.

Ha sihni si e beri Zot' i vertete njerine mbret mi

pîlle faqet te âzut, vuri âz pîlle kafset' e bagetine neu' urderit te ti!

Fal-jû-ni mz spirt e mz zemere, mos mz gjale.

Kafset' e bagetija âz spteste na mbarojne pîlle punete, na lerojne, na ngrene bapete, na vesin' e na mballine, na usqejne, na defrejne, na ruajne...

Moâa na sp moâete me tjatre sije, darâa na sp darâete me tjatre sije, hrâija pusne me tjatre!...

Te qofsim fale! Zot i madî e i vertete! sa te mira na kz âene!

Nuk' este mire nerin te mos nobe te mirate, qe na fali Zoti.

Kafsete duhete t' i kemi me kujdese, t' i usqejme, te mos i lodim e te mos i munojme, se esë' e maâz mekate, se âz ato kane spirt e âembje, si âz ne.

Me n' ane duhete me mire si te sbukurojm' e te lartesojme spirtine ne kete jete âz m' anet tjatre te sendosim e te fortesojme trupne, se spirt' i sendose ka hije ne trupt te sendose. M' e vjyer' e pîlle te miravet, qe na fali Zoti este sendati.

Ho âz s' mundja per nerin' este. Cume nrvoje ka i semuri per serbes' e per kujdese. Mos i lini kupe te semurete nde nevoje, po u beni pîlle ç' u duhete pa nertim e me kohe, perpiqi per tâ, sa te muntuj, qe te behene mir' e te mapene sendene.

Zot i vertete per ç' do s' mundje ka âene qe bar!

Mendja, q' i fali Zoti nerint, sindekur geti pîlle podna te perhtat' e pîlesise, geti âz diturin' e seroqese.

Sîâlme seroqesine te semurite, âe epni me anme kujdese barerate, qe serojne s' mundjene.

Iu perpiqi e beni punene tûaj, sa u vjen ndonj me te tqere, mos ja varni Herendise ate, qe mund

tà boni vete, veç ate, qe s' e beni dot vete, ja lini Zotit.

Si me ç' do pune ăz ne s' mundjet duhete eume durim e qetesi ăz butesi e prehje.

Si te beni pille te nzvojsimete, q' i duhene te semurit, faf-jù-ni ăz Zotit te vertet' e lut-jù-ni per të, duke ðene:

Zot i madh e i vertete! dergo miresine tënde e epeto ropne tënt nga pille pezikete, fali sendat' e faqine, hiq s' mundjen' e ëembjet' e brengene, dergo pille te keqijate, qe munt t' i vine nderim, zi ti je Zot' i pilesise neoire-eum' e ëemje-madh, per te eumet e per te madh tent.

Ellr te vdekurrt u beni serbesime, q' u duhete, me eume kujdese. Se ç' do nderi, qe lint, po dote vdese, kemi ardur' e dote vdesi. Ilo trupi vdes e spirti s' vdes, se eat' i perjetesu' e i pavdeke.

Lum ajy spirt, qe vete pa faj, pa te meta e pa te keqija te Zot' i vertete!

Ti andaj t' nrtete kane ðene, vdis pa vdekure, eountëime me ç' do pune kujto vdekjen' ëile te dalje perpara Zotit.

Kur linde, ti qaje e pille te tjerete gezohesin' e qesin, po m' ate menyre, qa kur te vdeç, ti te gezohesh e te qeç nga gazi, e te tjerete te qajne per ty.

Te vdekurit' i zini pideqe ngoje per mire, falani e ăuro-ju-ni pille te metat' e te keqijate ăz haroni te ligat' e mbani ment te mirate, e kupe mos i nem-ni e mos i maÄckoni, po lut-jù-ni Zotit t' i kete prane.

Kur ngau mynxyre, kini durim e trimeri ăz mbani vethne, se nderia i mire aherr qilate. Kur u qalete, qani me zemr' e me lot, se Zoti q' ep helmin' e ide-

rimne, dergon ãz ngusckimn' ε perdckimne, na ãa gaserimen' ε makcngimne, na fall ãz lotte, qe nxjerim helmin' ε iãerimne.

Ilo mos qani kupe mz ze ε mz kujz ãz mz te ãirur' ε mz ulerime, sz kjo este pun' ε semetuar' zã' ε keqz eume, este ãz zakon i lik ε i makekuare.

As grat' as bupate ne vaj s' duhete te qajene mz ze, sz est likst, este ãz turp, zãz nuke dël pe nga kejo pune.

Zot' i vertete na ãa vetem lotte per te nxjepe dufn' ε zemrese ãz lotte na jane mjaft; ãz zija ε vaji mz zemre duane mbajture.

Vertet ngriu i gore ndahete nga ngrezija; po kjo keu este ëene nga Zoti; ngriu duhete në te tiãa pune te jet' i zoti, trimeri-madh ε durim-eume.

Mos mpeoni kûpe me Zone, se nga ç' do far' ε keqe ka ãz në te keqe, po duroni ε mos ε prisni kûpe shpresene nga Zoti. Mapezija ε ben ngrine te ãepez' ε te kelkase, urtesija i pefen durimn' ε qetesine ãz pesimne.

I urti ëote, zrãme nga Zoti ãz kedhezmi te Zoti.

Te helmuarite mos i lini vetem, po hiqni gjiteqe ndaj syres, i ngusckimi ε i perdckimi, ãz ne qofsi merguare, ngrihi ε hiqni, se kur eohene te daeurit' ε miqte, u dukete sikur u ngrihat' i vdekuri.

Ila ãz miqesija ε vckazerija ε miresite ne te ketiãa ngarje duhene. Me daene vete kuedo!

Ilo ne helm mos i sik-ni bap' ε breng' ε prisje te zot te vajit; hani, pini me etepit tûaj a te qe mik tjatre, pa hiq-ni, ãz zini fjale t' embl' ε te gate, se fjala ãz koha i mbulojne gaserimat' ε helmete.

Hzriu i Hzrendise nga zemer' ε ti, ε di ç' hzq ãz zemer' ε sokut, pa i vjen kuq ãz pch tà perdckzq' ε tà defreqe te zon' ε helmit, qe te haroqe pake ilde-

rimne, mer ãz vete pjese nga iãerim' i zjaterit ãz i benete sok.

Zot i maã ε i vertete! Te qofsim fale! Mos i op ηeriut sa mban ε sa duron! Mos na karo ε mos na nxir jashte nga mesira Iotε!

Dasuri ε Zotit eshte perdeÃim ε ngueelim i ηerezise ne kohet t' iãerimit. Oepisni Zotu' ε vertete, se dot' u dergonje durim e perdeÃim ne zemert.

Ha siÀni ãz ner ment sa kane hequre te Mirete, q' u prune bese! Ata p' andaj hoqne vete, qe te mos qahemi ne, ãz te mos pandehim se iãerimi eshte pabεs i Zotit.

Vdekj' ε ηerezise est' ε iãure sume! ãz mynxyr' ε maãε, po i urti ç' do gj, qe vjen nga Zoti, ε duron ãz nuk' ε prrt eprrsene nga Herendija.

Sindekur ndron trupi linjene, astu ãz spirti ndron trupne, po este per jete gjÀ.

Mos unxitoni kûpe, t' i vini ne ãzt te vdekurite, po mbajini ηe dite, dy, tri, katre, pese, ηe jave, pas kohese, qe te jete ε pas s' mundjese.

Jane sume s' mundje, q' ε pefsjue ηerine si te vdekure, po sjo s' este vdekj' ε vertete. Sume ηeres' pine disa dit si te vdekure, pa xguhene parηehere!

Andaj te vdekurite nuk' este mire te vihene çpejt ne ãft.

Ha kjo pun' este mekat' ε maãε! Sume here dejte s' i pahene ηeriut ãz fryme s' dukete te mape, edε ftohete fare, sa ε pandehine te vdekure, po est' i gaÀe!

Te vdekurine tà sole seroηesi, ne mos paste seroηes, ata, qe ηohene mire ε jane te pjekure, te knpetonete fare faqeza vdekja ε te mos mbese dyshime as pake, pasdaj te virete ne ãzt ηeriu.

Se ndryse munt te vihet' i gaĉe, pa kjo este pun' e maĝe e eum' e semetuare ĩ' e maĵekuare!

Sido te jete, kûpe s' ben te virete ne ãĩt ate dite, qe vdes; kur s' este eume nxehte, sa më vone më mir' este.

Herezija me kete pune duhete te mrjtohene eume. T 'urtete mejtohene mir' e bukure me ç' do pune, s' pendohene pasdaj.

Se te Mirete ãane: Mos ufutni duke daaure ne pezik, ruhi, t' u ruaje Herendija. Se Herendija i ãa ment ĵeriut, te kupetoje e te xpeĵe te mirene.

Ha jeta est' e perzjere me gas e me helm, pas helmit Zot' i vertete ep ãĩr gaze, se gidesija este ne doret te ti, e dor' e ti este mbi gidë duart te perzeise. Fjala ãote: Mos ngezo, ò i gezuare, mos uhelmo, ò i helmuave!

Ĩidë mbysohen' e perzeritene, vreç fytyr' e Zotit te vertete s' ka ndryshime!

Her te vdekurite fal-jû-ni Zotit e lut-jû-ni duke ãene:

Zot i mãĩ e i vertete! Zot i jetes' e i gidesise pa ank e pa te ngare! Drit' e gidë jetevet! Gjirt i gidë eghterave! Zot mesire-eum' e ãembje-mãĩ! E vertet' e se vertetese!

Mos na vere re te metat' e mos na akruaj mekatate, po fal-na fajete, mos na lere n' epesire, po ep-na dritene tënde, dritene, qe ndrin gidesine, fali eghetit epetim ãe gas e drite, se ti je ndjeques e drite-ãenes.

Mesira Iotz este m' e maĝe se mekata jone ãe Mbreterija Iotz est' e pa-sosure ĩ' e perjeteseme.

Urderi Yt u ep drit gidë qiejet, dergon veren' e ngaĵ lulet' e vdekura, nxjep ditene nga nata ãe pe-ãimne nga vdekja si ãe te gaĉese nga i vdekuri.

Fali drit' e mesire spirtit e kaÀc ne mblcßet te atyre, q' i ke prane, se mesira Iotz est' e sune.

Kostu este fund' i qeriut, p' andaj qeriu te mos mbahet' i rend' e i larte, ße te mos beqe qe tjatre, sa te jete gjà, vęç miresise.

Has vdekjese i pasuri ßße i varferi, mbreti ßße serbetor' i tija qe jane.

Duaj mé sume te Zot' e jetese se jetene, se Ajy est' i perjeteem.

T' urtet' e te mirete nuke jane si te liqt' e te mapete ndaj Zotit.

Dy vrta remoja' e bejne pusz mb' ate, po qeri e ben te pin' aje ußetarete, ajy tjatri e ben pusme, qe te bijene qerezija brenda!

Te parene e meson Hzrendija, te dytene e spije djaÀl.

Ho kôp' e drejta ß' e vertetz nuke humbet, sado te mos dihete, me se fundi del ne esat, se Zoti e ka uruare.

Beji mir' ati, qe te ka bere mire, fali fajue ße ati, qe te ka bere krq, ne munte, beji ße ati mire, se ße armikne e xbut miresija.

Mema ße ata unundnan' e te pitne, mundohu ße ti e veri ne qelije ne kohet te plqerise.

Hasia Zotit' e vertete tà besoqe ße-ußen' e Zotit te mos e haroqe: spirtin' e ti tà sbukuroq' e tà lartesoqe: zemrene tà qepoq' e tà embleßoqe; trupne tà sikoq' e tà forteßoqe; memeri' e atene ße'biriu' e bijen' e motren' e veÀane ßße gjße faren' e fisn' e miqesin' e te tere qerezine tà doj' e tà nderoqe; nga miresi e nga qerezija te mos ndahete; te ligat' e te keqijate t' i deboq' e t' i mergoqe; p' ahere behete qeri i mbaruare.

M' i dasur' e m' i ßemsure nga memza e nga ata, nga biri e nga bija, nga miqt' e nga qtrezija, ße

nga giłe miresite, qe na fali Zot' i vertete, este Memedeu.

Maš' i Memedzut s' hapohete kûpe, pa njeriu jaste Memedzut s' gen dot epetim e s' ben dot pune, njeriu i merguare prj Memedzut este per jete fat-zi, spirtin' e ka ne brenge, zemra s' i prehete kûpe, pa ăz pesendi s' i ka duk!

Nuk' e sihni se ăz zogu e do ăz s' e hajen kûpe Memedzne, nga do te vrje; prape kûchet' e gen folene! Kombi, Memedzu ăz daeuri e tyre kan' urate eume nga Zot' i maš e i vertete.

Komb' i tere este ne femije de stepi e mem' e ate ka Memedzne te tere.

I'ide ne komp este ne trup e ne spirt; sicili nga njerezija este ne cop' e ati trupi e te giłe baske jane ne. Sindekur semurete trup' i tere, kur ăemp ne giet, astu ăz giłe ne komp demohete, kur e gen demi njerene nga giłe djemt' e Memedzut.

Ha ăz pabesecrija e Memedzut ă' e kombit este mekat' e maše, qe s' falete kûpe ăz ndaj njerezise ăše ndaj Hzrendise.

S' ka ne jete mê i lik njeri, se traletori i Kombit e i Memedzut! Si mjer' ajy! . . .

Sindekur duhete per ne stepi te perpiqene giłe te stepise, astu per ne Memedz duhete te perpiqet' i tere Kombi. Se miresi e Memedzut est' e baske, astu ăz nderi e turpi.

He Komp ka ne guhe, giłe sa flasene ne guhe jane djemt' e ne Memedzu, eăz te giłe bijt' e ne meme ă' e ne ate, kane ăe ne pak, ne vetij' e ne vetedije, ne fytyr' aferô e ne menyre.

Astu kane ne te vertetet ăz ne bese giłe djemt' e ne Memedzu; se besojne giłe Zotn' e maš e te vertete, q' este Zot i jetevet ăz i giłesise pa ane; be-

BIBLIOTEKA KOMBËTARE TIRANË

sojne te Mirete, ăc miresine per t[illegible], s ligesine per te lige; p' andaj kane te t[illegible] bagetine fa.

Ne Komp s ŋe Memeăc mbaltete me [illegible]ŋestine s me bujqesine, me tregetine ăc m[illegible]arisat s me ŋjeteterite: po mĕ eume me diturit[illegible] diturit s Kombit s te Memeătvet.

Kombi este eume mire te nxjepe nga Memeăc[illegible] ti giăc ç' i duhme, te vreŋe poben' e Memeătvet ăc t' neqhete me bulmett s me driŭet te ti. Astu ăc ŋe etepi. Ilo sot nuke munt te skoŋe se giătas me kete menyre, se i duhete te ăen' s te mape me kombet te tjere, se nevojate s' mbarohune dot.

Ne komp, qe mer nga te huajte aqe, sa rp. mbetete me ŋe ekaăe ne kamjet; kur mer mĕ pake nga e' rp, benete m' i pasure: kur rp mĕ pak' s mer mĕ eume plaçke, dale-nga-dale varferohete. Il' andaj kjo pune do vene re me kujdese mire.

Astu ăc qrrezija: Djemt' e Memeătvet kur lindin' aqe, sa vdesene, numur' i Kombit gendete me ŋe ekaăe: kur lindine mĕ pake nga ç' vdesene, Kombi pakesohete: kur jane mĕ te eum' ata, qe lindine, ng' ata, qe vdesene, Kombi stohet' e mašerohete. Kesu ăc kafset' e bagetija.

Ne komp, ŋe etepi, ŋe ŋeri duhete giđeŋe te fitoŋe mĕ eume se ç' prish, a te prisŋe mĕ pake se ç' fiton. T' apatisurt s t' iburit e Memeătarevet Kombin e pakesoŋ ăc Memeătin' e ekrrton dale-ngadale. Il' andaj kejo este pun' e lige ă' e maăekuare.

Zot i madh e i veriete s' rp kûqe qas ne zemert t' ati, qe le s hapen a sperndrron e trădetun kombin e Memeătene; t' ati, qe s' ndeŋon e s' ilo me meeu' e atene, motren' e veăune, faren' e fisne, memeătaret' e giile qrrezine: t' ati, qe s' neqen kafset' e bagetine ăc s' i ka ne kujdese, po i mundon;

t' ati, qe qes ë perqes, ban ë demon ngrozine ãe t' ati qe s' punon, po perton.

Zot' i vertete ë ka uruare ate Memedë ë ate etepi, qe punojne bupate ãe grate pa pertim per të nd' udhët te Zotit ë s' i bijene pas djalëzit ë djalëzivet.

Sa ngres, sa etepi, sa fise ë sa fare nenane! se kejo jet' este ekalë! te tjere ngres te tjera etepi ë fare ululezuane!

Ho i miri mbahgte mend gidenje per mire, i ligu per liket.

Sa kombe mbi faqet te ãent urezuan' ë usuane per jete! ã' emer i tyre humbi!

Ho Gqipetarete kane pasur' uraten' ë Zotit pa kûpe kombi yne s' ka rene poete, po ka qene ne emere ne jete.

I pari komp i giû' Evropese este kombi yne, Gqsh e te tjere kane arãure pasdaj nga vendi te huaj ë jane te mbledhure prej t' apatisuret. Gqipetari ka qene qe lasti i Zot' i vendit.

Ii' andaj Gqipetarete kane pasure qe se pari vetija te mira ë te bukura ãe te larta sume. vertet prindite t' ane kane pasur' emre te madh ne gjithe bote, si Alaksandr' i madh, Ilipua i madh, Trfla, Françua, Kostandin' i madh, Skender-Beu, Qyprilitz, Mehmet-Aliu etj. etj.

Astu ãe sot Gqipetarete ãe nga vetijate eãe se gjithas jane mê te mir' ë mê te pare nga gjithe bota.

Ho pasketaj duhete te jemi sume mê te mire nga ç' kemi qene. Se t' urtete kane ãene: Apesrje ãe mesoje djalene mê sume nga vethuja jote, se ajy este per qe kohe, ë cila este mê tej nga koha jote.

Koha s' vjen pas teje, ti hiq pas kohese. Veãzere Gqipetare! te hyjme pasketaj mê sume n' udhët te Zotit ë te ngrezise, qe te mos turperojme prin-

dite t' ane; te prekim urtesin' e miresine, te mesojme gabene tënë, te zemë dituri' e mesimete, te bejme paqen' e miqesine dë baskimin' e vëllazerin' e qesine; te daame tere kombin' e te gjithë memëdhetarete dë Memëdhenë; te hyjme ne qyteterit e ne epetimt; pa te na sohe Ilzrendija.

Zot i madh e i vertete! te qofsim falë! Falna urtesine, qerezinë, miresine, vëllazerine, miqesine, baskimin' e qesine, mbene tëndë te drejte, mbrima ne drit' e mos na lere n' epesire; mergona nga te keqijate, nga menija, nga zihja, nga zemerimi, nga surja, nga vjëdja, nga vrasija e nga pidhe te pafalëte; mos na lere kûpe ne mundim e ne te krqë dë ndë nevoje.

Zot! falë Gqiperis' e Gqipetarevet, q' i falene zmerit tënt, pidhe te mirate, qe kr ne jete, dë mergoji nga pidhe te ligate.

Epi qeriut epetimn' e fatbardhesine, Memëdhenë driti' e begati, pese duk, zemerese qerezi e butesi, spirtit lartesi e miresi, memes' e atese femije, femijese dasuri, kafseevet e bagetise ueqim e gas, folese zoq, zogut fole, blmese kalë, kalërit buke, lumit uje, te varferit ndihme, zogut drufe, drurit pemë, se Ti je Zot i madh e i vertet' i pidhesise pa-ane!

E Ilzrendis' ubefte.

FUNT.

BKSH

URTËSIJA

Zoti est' i madh ë i vertete.

Diturite na pefëjne faqeza Zotit' ë madh ë te vertete.

Hapesira pa ane, pidesija pa funt, qiejte pa kufi jane fletore ë Zotit.

Yjte pa te sosure jane shkronjat' ë arta te fletotores' së Zotit.

Diturite na spijene per ne qiej ë na tregojne bukurin' ë ati Zoti.

Edhe ajzu ñ' yshë est' i qiellit ñe shkendijez' ë keputure nga dielli, ñe shkuqiell i mbulluare.

Si pidhe yjt' ë tjere, natu edhe ajzu sendija ne hapesiret, duke ardhure potuñe dielli ë duke kllyere mi bostit te vet.

Nga te potuñurite pdh dielli ben dimerin' ë verene, nga te kllyerite mbi bostit ben diten' ë natene.

Ner metalet te ajzut, ner barerat ë ner druret, ner fletet ë ner lulet, ner pemet ajz ne gyret ë ne sijet te tyre, ne kafshet ë ne shpest diturite na tregojne fuqin ë Zotit te vertete.

Zoti este drit' ë qiellit ñ' ë ajzut. Ngado kllrhemi ë tokës sikojme shoheme fytyren' ë Zotit. Se ajy krejt pidhesine, ajz pidhesija est' aju vrte.

Sindekur ngribete avuâi ŋga deti âs beneto ne, pa bîje ei âz lumenŋto e epijene se rie ne dett, aetu âz ne vime nga Zoti zâs kâzhemi prapa ndaj soje.

Hcriu vetem vethen' e tija te ŋobe mire meson ç' esto Zot' i mad e i vertete.

Se Zoti esto m' afere nre se ne vete. Ajy esto ŋe det âz ne jemi valet' e tija.

Kur dee Zot' i vertete te dilte vete ne esel krru ne jete ŋerine me fytyret te tija.

Ha te ŋeriu i mir' e i mbarnare, n' urtesit, ne miresit, ne diturit te tija esto âz Hzrendija zâz e-ŋpeâite zâz papajsa zâz pîde ç' i duhene; se kujt jû âa urtesija, jû âa gide miresija.

Sindekur esto âz ne ligesit te ŋeriut djaâi vet' e djaâezite âz sketrpa e pîde te keqijate.

Heriu esť i liruar' e i papranguare; po ka epirtine uâepefenes ne miresit, ka mendjene, ŋeh te miren' e te ligene, ka zemrene, qe çemon miresine, ka vetedijene gykates, ka ŋobene prae, qe çquan gide punete, ka turpine ne faqe, qe ruan ndrine.

Hcriu zâz miresine zâz ligesine e ka ne dore. Ho ŋeriu i Hzrendise s' i qasete ligesise duke qene miresija ne szet e ne doret te ti.

Se miresija te nxjer gidŋe ne miresit e ligesija te epije kurdohere ne te keqijate.

Maâeri e lartesi e ŋeriut esto vetij' e bukur' zâ' e pelqyere.

M' i mir' i gide ŋerezise esť ajy, q' i ben mire ŋerezise.

M' i mad' i gide kombit esto serbetor' i tyre.

Kus i ep te varferit, i huaŋ Hzrendise.

Ajy, qe âlote te pemene, s' i besojn' as te vertetene.

Ate, qe s' do te tâ bejne ty te tjerete, mos uâ bej âs ti atyre.

Ĩĩđ' ata, q' i vune bese ηerezise, uperpoqne per te ndaluar' ε per te merguare ηerine nga te keqijate, ăε per te prure ηerine ner ment ε mb' uđ' ε ne lige.

Ha ata s'jane te ndare, po jane ηε spirt ε ηε trup ăε lig' ε brs' ε geλim' i tyre este ηε ε s' ka te ndare.

Sε besa este ηε ſjale, po ε etuan' ata, qe s' dine.

Ha kane đene:

Uđ' ε Zotit est' s vertetа; kus ben miresine, ε ben per vethε, kus ben ligesine, ε ben per koket te ti.

Mos ęaj, mos viđ, tek s' kε vene mos mεr, beji ndεr ηerezise.

Mos qerto, mos biq, mos kaλezo ε mos djaλezo, sε dεl i turperuare.

Ki mesir' ε beji mir' ati, qe ka nevoje.

Duaj memen' ε atene, motren' ε veλane, birn' ε bijene ăε giđe ηerezine.

Si giđe ηerezite kane lindure nga ηε mem' ε nga ηε ate; pa kane ăε ηε fytyre; ε ajo fytyre est' ε Herendise.

Ki spirtine te pafeλiqure, mendjene te palyere, zemrene te qeruare.

Uđ' ε vertet' ε Zotit este ηerezija.

Diturija ăε padija, miresija ăε ligesija, ε vertetа ăε genzetra, ηerezija ăε kafserija nuke jane kũpe ηε. Sε uđ' ε Herendise s' baskohete mε raget te djaλit. Hapajsa mε sketepene s' perzjehete.

Lum ajy, q' i vete Zotit te vertete mε zemere te pafeλiqur' ε mε spirt te palyere.

Sε trupi vdes, po spirti s' vdes, si ndron trupi pobene, aetu ăε spirti ndron trupne.

Zot' i vertete nxjer te vdekurine nga i gaλi ăε te gaλene nga i vdekuri.

Hena mblohet' e hahete, pa prape perseritete.

Lulete fiaken' e ftahene, pa se ris çelen' e lulezojne.

Ho ate trendafil' e bukure qys e sbukuron ăz më serbesa e kujdesa: astu zăz miresija nerin' e lartezon ă' e nderon.

Kur e ha krimbi trendafile, nuke mbetete ne fare pembi?

Astu zăte ligesija nerint' i ha nerezine ă' e le ne fare kafez.

Vertet nerezite vdesene, po nerezija nuke pakesohete; se tek i biri psihet' i ati.

Il' andaj Zot' i vertete vũ martezen' tũ e bekoj, se ston e sumezon nerezine.

Te gaăit beji ndĕr, te semurit serbese, te vdekurine zere ngoje per mire.

Te vdekurine nios e mbulo çnejt; te zon' e helmit rekoje; te vdekuriu' e qaj me zemr' e me lot, mos me vaj e me ulerime, ăz zine mbaje sa ka hije.

Duaj Zotin' e mad e te vertete, ăz fal-jũ duke bere mire nerezise.

Duaj gjăe nerezine e ki kujdese per kafsete.

Duaj me sume nga gjăe Memedene, Memedeturete ăz gjahene tënde.

FUNT.

LIG' E HERJETEGM' E GQIIPTA-REVET

Ῥiđe Gqipetarete duhete te jene veλzer' e miq ne mest te tyre.

Besa s' este mire te na ndaɲ' e te na perndaɲe.

Te ῥiđe kemi bese Hzrendine ẓẽr mem' e ate Gqiperine.

Ha sicili let' i falzte Zotit si te doje. Ho kjo pune te mos na ndaɲe.

Myslimanete te mos hiqrne mẽ të mbeđeɲ, sepse jane Myslimane.

Të Krieterete te mos behene me armiqt' e Gqiperise ẓẽr te Gqipetarevet e te Gqipese, sepse jane te Kristere.

Se Gqipja, Gqiperija, Gqipetarerija jane te baska ẓẽr ɲe per ῥiđe Gqipetarete. As ɲe s' ka pjese mẽ te eum' e mẽ te mađe.

Ho te jemi ῥiđe veλzer' e miq te daeure.

Se ῥiđe jemi ɲe fis e ɲe fare, kemi ɲe ɣak e ɲe guhe.

Te mos đemi kûpe Mysliman' e te Kristere, Orilođokse e Katolike, po vetem Gqipetare ẓẽr te baskuar' e te pandare. Gege e Toske jane zmera vendi e menyre te foli dy veλzrvez, este ɲe, si kur đemi

Gkodran ε Dibran, a Gorar ε Lap ε Çam, a Hasan ε Hysen, a Herikli ε Bimosdën.

Te perpiqemi te gjithë per Gqiperine, per Gqipetarete ε per Gqipenë.

Ajy nëri, qe s' ka dasurin' ε Memëdëut ës te Memëdëtarevet, este qe fare kafsε, p' ajy, qe vuan per te huajte este fare i humbure ës i pabesε.

Ata, qe perpiqene per armikt' te Memëdëut ε te Memëdëtarevet te tyre s' di fare si t' i quan.

Keto jane mapezirera, qe s' i kane fare hijε Gqipetarit.

Il' andaj te behemi gjithe veàrzer' ε miq ε te duame soku sokne ës t' i ndihim me ç' do fare menyre nëri tjaterit.

Nakare tà hëllim poste, ε ne vendit t' ati te kemi dasurine, se nakari este si zjarri.

Baskimi bijε fuqine. I'ithe kombete dukε baskuare spetojne Memëdën' ε tyre nga ç' do pezik ë' ε ndërojne dukε lulezuare se gjithe.

Duhete te kemi te gjithe dasuri te maër per Memëdën' ε per Kombine tène ës desire te eume per mbrothesit.

Aetu munt tà lartesojm' ε tà sbukurojm' rës tà ndërojme Gqiperinë, te ndritojm' ε fatbardesojme ës gjithe Gqipetarete. Se kau kane punuare gjithe kombete, qe jane qytëteruare.

Ha punuare nëriu nuke trasegon gesendi, pa leruar' ε pa bjeàe s' kor dot.

E par' ε gjithe mbrothesivet, q' i duhene qe kombi este puh' ε Memëdëut. Se nga puhet' ε huaja s' munt te mape nëriu kûpe dritat' ε diturivε si duhene.

Puha ε baskon kombine, ε ndriton, ε nxjer nga epesira, spirtin' ε mendjen' ε larteson, vetijat' i sbu-

kuron, vetedijen' e nohen' e lulezon, veÀazerin' e eton ãe miqesin' e sumezon.

Tuh' e ne kombi s' este ndaluare as munt te ndaloharte kupe.

He komp ç' vlefte t' i vere vetherse, ate i vene ãe te husjte.

He neri sudo te mira te kete per vethen e tija, s' munt te jete fatbarãe, po te kete Kombin' e Memeãru' e vet fatzi. Se mendja ãe spixti e vetedija nuke preharne kupe.

If' andaj pidhe ne Cqipetarete duhet' te perpiqemi pidhene per Cqiperine, per Cqipetne e per Cqipetape. Se ndryeer nuke pojme dot me nder nde jete.

Fortjerite, zemerimzte, merite e pidhe te panãate duhet' t' i leme, pa te veatojme pun' e te vemi mbrodi.

Tuha jon' zãe diturite jane eume te nevojsime, se mosqenja e guhese ãe padija e kane lene Cqipetare pas ger sot. Se nerriu i paditure eete dru i pagëndure.

Pidhe Cqipetarete, ãe paresija ãe vepelija duhete te jene me kete mendje. Ho paresija te benete nãepetenes per vepeline.

Dasuria e Memeãrut este pidhe bese. Eãe zogu kerkon foleten' e tija.

Dasuria e Memeãrut bije ãe dasurin' e veÀazerine ãe miresin' e Memeãtarevet.

Asnu ãe dasuria e baskim' i Memeãtarevet bije dasurin' e Memeãrut.

M' i madi tà doj' e tà ndrenje ãe tà perkujdesne mé te vogeline.

M' i vogeli prape te nohe raãen' e kufin' e ti ãe te doje mé te madh' e ti bene nder.

Maãerija nuk' este ne mapezit ãe ne babezit e ne

rendesit, as ne ligesit ε ne kusarerit ăε ne djaăezit ε ne te tiăat.

Sε kuε ngrε kryε perpjete Zoti ε ετijε poste ăε ηεrezija ε merzitine.

Πo maăerija ετε n' urtesit, ne miresit, ne ηεrezit ε ne te tiăat.

Sε ajy, q' uη kryete, Zoti ε ngrε ă' ε lartesou ăε ηεrezija ε ndεron.

M' i miri ε m' i maăi i ţiđe ηερεzisε εst' ajy, q i ben mire ηεrezise, ăε m' i ligu εst' ajy, q i ben likεt.

Γiđe miresite jane n' urtesit. Urtesija εstε driť ε uăεpefrηεs per ηεrezine.

Daεuri ε Gqiperise ă' ε Gqipεs' εă' ε Gqipetarit muηt t' u xbrεse te tera miresite ţiđe Gqiηetarevet.

Eăε ç' do ţê, q' εst' ε mire per Gqiperine, εst' ε mire ăε per Mbrεterine, ε ç' do pune, q' εst' ε lige per Gqiperine, εst' ε lige ăε per Mbrεterine.

FUNT.

OELB' I KURANIT

Levduare qoft' ajy, qe beri giłesine,
złe giłesija est' ajy vete.
Qese ne te pashete, pa kur dasa
te dal ne zest, krcva njerine.
Zoti este dri, ne jemi valet' e tija.
Heriu este fletotoreja, qe flet nde jete.
Ajy, qe kupeton vethen' e tija,
nerr vas łe Herendine.
Besa este qe fjale po e
atuan' ata, qe s' dine.

M' emerit te Zotit madi, q' este ndjese mał e mesire eume.

Levdat' i qofte Herendise, Zotit te mał te giłesise, q' este ndjenes e çperbienes, este Zot' i dites' se besese. Ty te falemi e Ty te lutemi! fal-na uden' e drejte, udene q' u łe te parevet t' ane, mos na lere ne mundim e n' epesire.

Kejo fletore este uże-pefenes per te mirete, qe s' bejne kupe pune te lige, łe besojne Zotn' e mał e te vertete, si i falene łe apene nga ç' u fali Zoti. Ata jane ne dritet te Zotit e ne spetimt.

Ata, qe besojne Zotn' e vertete zże pavdekjen' e

spirtit ãz bejne miresine, Zot' i mad i do zãz s' kã frik' e brenge per tã, no Myslimane qofsine, no te Kristere, no Israilitj a ne bese tjatere.

Fal-iu-ni Zotit te vertete, ãz epuni te varferet; ç' do te mire, qe te beni, dotà geni ndaj Zotit, se Zoti i vertete u esh ã' e di ç' punoni.

Hapajsa s' eshte vetem per Israilitjte, a per te Kristerete; po eshte per gjith' ata, q' i falme Zotit ãz bejne punerat' e mira. Ata pejne çperblimin' e punes' se tyre ndaj Zotit ãz jane ne prehje.

Zot' i vertete eshte, ãz tek lint dizhi ãz tek pa rendon, nga do te kthehi, andaj eshte fytyr' e ti, se gjithesin' e ka punetuare, ã' e di ç' do pune qe behete. Ç' ka nde ãz zhd nder qitj, gjithe jane n' urdhrit te Zotit.

Thoni: Besojme Zotin' e vertete ãz ç' i dergoj Muhametit, Ibrahimit, Ismailit, Isnakut, Jakobit e te shperet te ti; Besojme ç' i dergoj Musajt e Isajt ãz gjithe te tjereve, pa s' i ndajme nerine nga tjateri. ãz epsmi te Zoti.

Beni me gjithe zemere mire neri tjaterit tkdo te jini. Zoti te gjithe dot' u mblidhe ne dite, se eshte fuqi-shme.

Kujtoni Zotin' e vertete, t' u kujtoje ã' ajy juve beni te mirene e mos jini te pabese.

Lum ata qe heqine te keqijate me durim, e pa mpenare. Herendija e pasun nerine duke dene urine, humbjen' e gese ãz vdekjen' e nerezise e prishjen' e himavet. Lum ata, qe kur i gen myxyra, thone: Vine nga Zoti ãz kthehemi prape te Zoti.

Uratat' e Zotit ãz mesir' e tija ãz uã' e drejte jane per keta.

Vertet ne berjet te qirjvet e te ferut, ne arrijet te dites' e te natese me rade, n' anijat q' eshe ndeper

detɛt per ftimt te-ŋɛrezise, ne eit qe bije se sipɛrmi ɛ ŋgaÀ ãfn' ɛ vdɛkure, qe mba disa fare kafer, n' ɛrerat' ɛ ne rɛt, qe levrijne, ne giđe keto kâ mesime per ata qe jane t' urte.

O ŋɛres! usqehi nga driđet' ɛ ãɛut te mir' ɛ te pandaluare. Mos ɛceni mi gurmet te djaÀit, se este aremiku juaj. U meson te beni te ligen ɛ trumbuÀimue.

Bɛsa s' este me te kâyɛre nga lint diÀi, a nga perendon. Bɛsetâr est' ajy qe bɛson Zotn' ɛ vertɛte, pavdɛkjen' ɛ spirtit, enpɛÀite, fiatɛrɛte ãe te dergoarite.

Ay qe u ɛp me giđe zemere per daɛurit te Zotit t' aferɛt, te varferɛt, te mjɛrevɛt, ulletarevɛt ɛ giđ' atyre q' i kerkojne. Ajy qe nxjɛr ŋɛrezine nga roberia, i falɛte Zotit, ben te mirene, mba fjalene q ɛp, kâ durime ne te keqijat, ne kohet te ngust' ɛ te pahire. Keta jane te drejte ãɛ trembɛne nga Zoti.

Epuni te varferɛt per daɛurit te Zotit, ɛ beni te mirene, se Zoti i do mire-beŋesite. Mos hyni ne pɛzik dukɛ diture. Mos prieni gene tûaj ne punera te pauđa, ɛ dukɛ đene mite gykatesɛt.

Sâ este pun' ɛ mire t' u beŋe ŋɛriu ndihme atyre qe jane pa mem' ɛ pa ate! ata jane veÀzerite tûaj. Zoti ɛ di ate qe ben te ligene, si ãɛ ate qe ben te mirene.

Ndihuni ŋɛrezis' s' usaj, t' aferɛt, te varferɛt, te mjɛrevɛt, ulletarevɛt. Te mirate, qe beni, i ŋɛh Zot' i vertɛte. Ajy q' i huan Zotit te vertɛte hua te bukure, Zoti ja ston ɛ ja sumon.

Zot' i vertɛte este ŋe, est' i gaÀ' ɛ i perjetesme, as drɛmit as gumi ɛ mɛr: Jane te tite giđe ç'_kâ ner qiɛj ɛ nde ãft, di ç' ben ŋɛriu, ɛ ç' kâ ne zemere.

Fron' i tija puston ëës qiejte ëës ëëne; est' i lart' ë i paane. Zoti ech, degon, ë di giđe ç'jane.

Ata q' apene n' uđet te Zotit ngajne më ŋe fare, q' ep state kaλiŋ, ë ç'do kaλi ep ŋe qint koqë driđi. Ata q' apen' ë s' ë perfiasene kane çperblim te mađ ndaj Zotit.

Ne fjal' ë mire ë ŋe ndejrse vlen më eume se ŋë ëenje, q' i bije mundim ati, q' ë mër.

Benjene mos ë prieni dukë perfolure ë dukë ëene mundimë, zi ata q' ë bejne per faqë. Hun' ë atyrë ngan me ŋe bime, qe mbiλëte maje ekembit, ŋe ai bije ës ë mër. Hun' ë atyrë, q' apene per dasurit te Zotit ë per miresit te epirtit, ngan me ŋe kopet te mire ë te ujiture më ŋe ai te bukurë, q' ep dy pjese. Zoti u ech ç' beni.

Do nonje jus vaλe te kete ŋe veste plot më pus ë më fiq, ës te pjëdene ujerate neper mest te ti ë te kete nga giđe prmete, pa ne mest te se mirese t' i vinje plëqerija ë djëmte t' i kete foeŋa, ëđe ŋe zjar i mađ t' i perveloŋe giđe vestine? Zot' i vertete s' i kerkon ŋeriut ate, qe s' ë ben dot. Kuedo qe ben miresine ë ben per vetehë. Ati q' i ës Zoti urtesine, i kë ëene giđe te mirate.

Zot' i vertete do ata, q' u apen' atyrë qe s' kane, ata qe kaperxejne zemerimne, ata qe ndejcjne fajet' ë qrezise, ata q' u bejne mire atyrë q' u kane bere te keqija.

O ŋeres! behuni te drejte perpara Zotit te vertete, q' u beri te giđe nga ŋe ŋeri i vetem. Besoni Zotne, ndëroni memen' ë atene, epuni te varferet pen' ë tyre, mos ë perzjeni më tùajne; se kuc hë gen' ë atyrë, fut zjape ne barkut; pa kjo pun' eshte mekat' ë mađe. Mos mërni uzure mi uzure, se Zot' i vertete s' ë do ligesine. Zoti ka urđeruare te epni

plaçkene q' u kane lene per te ruajture, ẽãr kur te gykoni ŋerezine, tà gykoni me te drejte.

Mos ẽoni vreç se vertetese kupe. Kur epni desmine perpara Zotit, le te jete ẽe per vethene t' uaj, ẽãr per fisne tùaj, ẽãz per miqte, ẽoni te drejtene, si per te varferite ẽãz per te pasurite, mos peoni as' me ŋ' ane, se Zoti i di ŋiẽe ç' beni.

Zot' i vertete beri ŋerine ne fytyret te ti, i ẽa ẽe spirt, nga spirt' i ti, pa e la nekembes mbi faqet te ẽẽut.

Zot' i maẽ este m' afere te ŋerin, nga drejt' e qafes' se ŋeriut.

O ŋeres! mos ubeni te pabese, e mos delni nga maẽ e Zotit: se Zot' i vertete do te miret' e miresine, nuke do te liqt' e ligesine.

I'iẽe kafeete q' eeine ne ẽẽt, e giẽe epreste, qe fluturojne, jane si ẽe ŋerezite, te ndare ne farera. Zot' i vertete te giẽeve na ka bere gati useimne. Ẽãz ajy Zokũi, qe fluturon nd' ere est' i Herendise.

Mos i mundoni kafeete.

Zoti i fali Musajt urtesine ẽãc fletoren' e bekuare. pa i nderoj Israilinte ẽe i epetoj nga xgrã' e Faraonit.

O Israilinj! i kuitoni te mirat' e Zotit.

Zot' i maẽ i fali Kristit te birt te Marise urtesin' e fjalen' e bukure qe ne fosŋeri, i ẽa unpiẽe e dritene.

Kristi u ẽa serbetorevet te ti; Kus vjen me mue n' udet te Zotit? Ata jùpergeque; neve vime. Ha ẽane Zot' i vertete! besuame ç' sbriti teje ẽe i rame pas te derguarit tènt, akrua-na me desmitarete.

Kristi este sprirt' i Herendise, as e vrau' armikete, as e mberdyene: se ata, qe besojne Zotn' e

vertete nuke vdesene kupe, po vene nga ne vent ne tjatere.

Zoti nxjer natene nga dita edhe ditene nga nata. Nxjer te vdekurine nga i gjalli dhe te gjalline nga i vdekuri.

O te Kristere e ju Israilinj! mos u beni ju armike me Myslimanete. Mytlimanete dote gejne te Kristerete me t' afere ne dasurit.

Ju Myslimane! mos flisni me te Kristeret' e me Israilinjte pervec se me me te bukuren' e fjalese.

Ooni: Si ju dhe ne gjithe besojme ne Herendi e kemi te gjithe ne bese.

Herezite jane gjithe veçezere, se Zoti i krcu nga ne mem' e nga ne ate. Kush beq herezine hâ mist e te vdajt.

Zot' i vertete krcu gjithe faret' e kafecvet; nga kafeete vieh, e ng' ato useqehi.

Kini sume gas kur i shâni mbremanet, e kur i lesoni ne mengjest per knjote! U spijene plaçkate tek doni; te mos isine kafeete, dote hiqnite sume mundime! Vertet Zoti juaj esto plot miresi e gjithe meqire.

U dha kuajte, muskate, gomarete, qe t' i kini per te hipur' e per bukuri. Zoti kâ ber' edhe sume gerra, qe s' i dini. I pafen njeriut udhen' e drejte, po kâ dhe njeres, qe mergohene nga ush' e Zotit! Ay u xbret sine pa pini uje, u mbieron dhe barerate, q' u useqejene tufete.

Me sine ben te mbiqe gruri, ullîri, pjerguja e gjithe drithet' e pemete. Ner keto kâ sume secila per vete, qe mejtohene!

Kâ bere natene, ditene, dritine, henene, yjte. Tjithe jane n' urdherit te tija. Ner keto kâ secila per [illegible] prehjet te njeriut, dhe di-

tene per pune. Nga deti nxirni sume te mira. S' ei-
hni anijate, qe çajne valete per te kerkuare nga
Zoti te mirat' e tija? S' e qihni te miren' e Zotit?
A numurohene vaÀe te mirat' e Zotit, q' u kâ
ëene! Pete ëenes e mesire sume.
Nuk' i do Zoti ata, qe mbahene me te larta, po
do ata qe jane t' urt' e i kane prure bese, ëe he-
qine te keqijate me durime.
Te ligat' e te mekatate, q' i ben qeriu, i mba me
qafe.
Zoti eshte me ata, qe durojne.
Nga qaku i bepavet Zoti krcu qumeshtin' e embele,
q' usqen qerine; nga pusi venene, q' e defrcn; nga
mbleta mjaltin e embele te huaÀit!
Ne gjëe heto kâ mesime per ata qe kapetojne.
Ti'de ç' jane i krcu par Zoti ëe vû martesene. U ëa
bupavc grâ, ëe nga barku i tyre femije. Ne doni te
mos mergohi nga e drejta, merni vetem qe grua, se
Zoti s' i ëa qerint dy zemera.
Zoti i di te pashtat' e gidesise. Ay u nxjer nga
barku i meinavet te zvresure se gidae; pasdaj u ep
degimin' e parjene ëe mentte, qe t' e qihni te mirene.
Zot' i madh e i vertete kerkon drejtesine, miresine,
ëenjene, ner t' aferite, ëe ndalon te ligate, te pan-
ëate ele djaÀezite.
Behi te drejte ne' uÀet te Zotit, mos prieni ben'
e bsen' e fjalene, qe beni: se kini vene Zotne dea-
imetar. Mos i eembelcni asaj gruase, q' e dreil
mire pene pa i çdriÀezte prape.
Ay, qe ben te mirene ëe i prû bese Zotit, no
grua qofte, no bupe, Zoti i fal qe jete fat-bardhe e
qe çperblim te mire.
Zoti eshte me ata, qe bejne miresine.
Kus ben miresine, e ben per spirtit te tija. Kus

ben ligesine ε ben per vetbε. Kuε mεr uâεn' ε drejte, dεl ne epetimt, kuε mergobete soje, vetε u' apatit.

Mos u fole ηerezise mε te kεq, âε mos euj ε mos qerto, po fole mε nder. Behu i postece para syrεε ε ji plot mε emblesire; âε kerko per ta nga Zoti mesire.

Zot' i vertete i ηeh zemerat' ε ηerezise. Nuk' ε perze ate, qe kâchete ndaj soje, dukε prudohure mε giâe zemer' ε dukε hequre dore se ligas.

Epa t' aferet ate q' u dubete, âε te varferit, epu ηerezise ç, u kε map' ε ç' u kε hua; ηene mos ε pris pa pun' ε pa nevoje.

Hriesite jane te veâzerit' ε djaâit.

Ne mos u ndihç dot atyre, qe kane nevoje, folu prâ fjalen' ε embele.

Mos ε strengo dorene eume, po mos ε hap âε bare, se Zoti her' i εp te mirate mε dore plot ε here mε mase.

Mergohi nga kurverija, se este turp i madh zâε pun' ε lige; vrasja este mekat' ε temerete!

Lokmanit i fali Zoti urtesine; pa i âa te birit:

Biro! Mos i bej soke Herendise, se est' ε madh mekate.

Duaj aten' ε memene. Bej miresine ε hiqu nga ligesite. Faliu Zotit eâε beso-je. Hiqi mε durim te keqijate ne te geçine. Mos u fole kupe likat ηerezise ε mos spendero ηeri kupe. T' zeurite mos ε ki kupe mε sqime, se Zoti s' i do ata qe mbahene te rende. Gjiko tâ vogeloja çapn' ε tâ unç zene, se m'i ligu i zervet este zer' i gomarit. Nuke esh si keâet Zoti natene ne ditet ε ditene ne natet?

I ezh anijate si çajne dene per te geture âuratat' ε Zotit?

Kur ε pejsâene anijene valete posi reja, ηerezite

i lutrne Zotit mr bes' e mr gjûe zemere; po mr te epetuar' e mr te vene kembe ne terrete, te eumet' e hapojne!

O nerez! ç' do nri dotâ eohe shjen' e vdekjese! Ûde dote delni perpara Zotit te vertete! I miri dote jete ne prehj' e ne papajse, i ligu ne mundim e ne sketrpe!

Mos vrisni kupe nri. Mos vini dore ne pet te varferise. Epni ç' kini folure. Kur nxtui mbaseni masene. Ilesoni mr prse te drjte; se kjo u del mê mire. Mos hiq, mos saj, mos qerto e mos kaâzo nri kupe. Dote pyeti per ç' do gê, qe kini bere, per ç' do gê qe kini pare, per ç' do gê qe kini deguare e per te gjîa.

Mos zeeni dukr tundure mbi ûât. Te pîda keto jane te liga e te merzitura udaj Zotit. Zoti este e vertta vrte. S' i do te liqt' e genestarete. Nem' e Zotit este mi mundonesite.

Zot' i vertete n kâ npaâure, dot' u vdese; pa dot u npaâqe se ris.

O nerez! faljuni Zotit, q' este nê e i vertete, Zot' i mall mesire-eume, Zot' i gjîesise pa sok e pa ndbnacs. Ûâr beni miresine, qe te jini fat-barûe.

Lura atn qe besojne Ilrendine, q' i falene me poetesi, qe s' ûone kupe fjale te tarpoime, q' i apene varferise, qe s' bejne kupe te paaûe, qe mbajne fjalen' e besene; ûâr mergohene nga gjîe te keqijate. Ata jane nerezit' e Ilrendise.

O epirt' i mire! kûrhu te Zoti yt i gezuare!

S' e sihni me sa urtesi e beri Zoti gjîesine! etije eim' e npaâ me tê gjîe bimerat' e âcat; yjt' e bena tevrijne me urderit te ti, ûâr dirâi i vjen pêl ne tjateri! Ner keto kâ eume senja per t' urtete! Beri kafecte, q' i perdorni me ç' do pune! beri drîlet' e

pæmete. Hani ç' u ãa Zoti e mos mbiãni faren' e ligesivet mbi ãët te Herendise. Zoti krua nerine nga balta! pasdaj nga ne pike uje beri ne pike pak, nga pik' e pakut beri ne cope mie, nga cop' e miesit krua koekate, pa i vesë me misera, ãz nxori nerine ne jete! i ãa parjtin' e depimne, i ãa mentt' e zemerene! Ne giõe keto kã mesima per ata, qe kupetojne!

E tere giõesija est' e Zotit te vertete. Ajy ngalã, ajy vdes, ãz tek ajy kãshi giõe se ris. Dot' i urt' e fugi-mad ãz mesire-umes.

O nerez! mos i hiqni pas djalit nor punera te liga õe ne mekat' e ne turpe, se Zoti u ekh. Te mos letz mesir' e miresi e tija e madhe, dot' u rrundonte sume.

Ata qe punojne te keqijate, mundohune ãz ne keto jete zãz ne tjuteret.

O nerezit' e Herendise! mos hiqni ne etepit te huaj kupe pa mape leje nga te zott' e saj e pa falur' atyre. Ne mos pæçi nerl, mos hyni brenda. N' u dençine mos hyni, ikeni: Unai syte kur hyni, e kijeni zemerene te qenure.

Zot' i vertete urderon e dote:

Grate t' unine syt' e te ruajne ndere. Te mos pefjue kraheror e pulpat' e kerete ne te huaj.

Kedeni zemerene nga Zot' i vertete, te jini fatbarda. Lete martohene te pamartuarit' e te pamartuarate. Ebe cerbotoret' e cerbeforte, q' u cerbejne, martojini ãz epuni pë nga ç' u fali Zoti. Ata qe s' kane pë lete pine pamartuare e te presine sa t' u ape Herendija, po te qendrojne n' udet te Zotit e ne nert te tyre.

Mjer' ata qe done fjale te liga per grate e ngrehine te pabere! se Herendija dot i mundoqe.

O nerez! mos akrini mi gurmet te djalit, q' este

armiku juaj, se Zoti dot' u gykoqe. I miri dote gene miresine, i ligu ligesine.

Te mirete dote jene ne prehje e ne paspajse nate Zotit. Engeâite dot' u done: Hasq e Zotit qofte mi ju.

Te liqte dote done: Ah te qenekesime bere balte! Zot i vertete este drit' e qiejet dhe e âfut. Ajo drit' este si qe vatre, ne te cilet este qe flake, qe flake brenda ne qe qelqe. ne qe qelqe shq'yâ i ndritur: ajo flaka ndizete me vajt te qe drari te bekuare te q' nâiri, qe s' est' as nga lindja as nga perendimi, dhe vaji ndrin pa vene zjar. Este drite mi drite. Zot' i vertete hasq drejt drites' se tija ata qe do.

Hmerat' e te ligat eembeâejne me qe anije, e cila este ne mest te reve te hapura mi qe det te dheâe, q' e mbulojne' valete kerceâime-cuma, pa mbi ato cdhe te tjera vale ngrihene, pasdaj qe mjerguâe vjen, pas asaj zpesire mi zpesire behrta! qerin gat dorene e s' e sch dot! Ho s' i ha Zoti qerint drite, ku dotà gane?

Nuk' e di se gidhe ç' jane ner qiej e nde dhe pefejene miresin' e Herrendise! edhe epreto, qe jane epes, dale hapure krahete! Ç' do gê di faljen' e dhenjen' e levdates' se Zotit. Edhe Zoti i di punerat' e atyre.

Mberrteri e qiejvet edhe e âfut est' e tija.

S' ka vene re si i styn nga dale rete? qve i mbeleâ e i baskon? pasdaj sch qe pjeâ nga gir' i tyre sia i sume! ngadhe u pris syte qerezise vetetim' e gemimit!

Gerbetoret' e Mesire-sumit jan' ata, qe gejne gidhene qiresine, e s' bejne kupe te liga.

Ibrahimi i ha t' et e se eoqese: Zot' i vertete este qe, Zot' i gidhesise, qe me kreu e me kaâi n' nâet

te drejte: qe m' useqin e m' ep te pi; qe me seron kur jam i semure: qe dote na vdes' e te na ngaänje prape: qe epres te me ndjeq' e te me falje te metate kur te vete ndaj soje.

Zot! ep-me fuqi e ve-me ne rašet t' atyre, qe jane te drejte. Fal-me gjuhen' e se vertetese sa te poq e sa te jem. Ve-me ne kopstit te prehjese. Ndje-me t' im ate, se est' i apatisure.

Mos me turpero ne ditet ta mblečjes' se njerezise. N' ate dite qe kamija äs' femija s' byn me pune: pervec se ne qe vjen me zemere pa faj.

Hiqni pas beses' s Ibrahimit me zemere te barše. Zoti este me mire-bejesite.

Zot' i vertete krau gjše ç' jane male jete äs prape gjše hyjne ne git te ti. Dote kšeli ndaj soje.

Faljuni Zotit mbrem' a mengjes se äs ne qiej zše nde dšt maderija est' e tija, faljuni gjdenje. Sindekur ethje ein' e ngaä šau' e vdekure, astu ngaä äs te vdekurite. Ne een' e fuqis' se ti este berj' e nerivet nga šäu, äs mbarim' i ti se gjdas zše qe een' este kejo, q' u ša grate, te cilate i krau jus, qe t' i kini soqe, pa u ša dasurin' e miqesine. Kâ ketu mesime per ata qe mejtohene. Qiejte, šau, gjuhete, ndryeim' i fytyravet, gumi, desir' e kamjese, vetetima, ein, gjše jane senja per ata, qe kane ment.

Hapat' zše grate qe jane se gjdas te Herendise, qe kane bese, e jane te mir' e te drejte, qe kane durimne, qe jane t' ulete, q' apene te varferet, qe s' hane ven' e botese, qe jane zemere-barše qe kujtojne kurdohere Herendine, dote krue ndjesen' e uraten' e Herendise.

Levdate past' Ajy! qe krau gjdesine, te tere i beri par, si lulete qe dalene nga šäu, astu äs njerezija zše te tjerate qe s' i di njeriu.

Pate qe seqe nata, kur vjen, ăz qerezit i mbulon zpesira. Pate qe seqe prape dizăi, qe vjen pěd me vethe. Eăz hena, qe ndryeohzte per sa benzte si qe deg' e date ă' e kălysere prej peme.

Dizăi s' perpiqete dot me henene, as nata s' bakoncte me ditene; ç' do yă potulohzte me vethe.

Levdato past' Ay, qe ka pidesine ne dore! Fide dote kăzhi ndaj sojz.

Nuk' ietz qe nga serbetoret' e Zotit me base. Ndaloj qerezine nga te ligate ăz u pefzn năen' e Hirrendise.

Zoti e spetoj Nuhne, q' is me te drzjte ăz femijen' e tija, pa te liqt' i mbyti.

Haq' e Zotit qofte per jete mi Nuhne!

Nga far' e Nuhut is Ibrahimi, q' is nga serbetoret' e Zotit. I prů Zotit qe zemere te qeruare, u pefzn qerezise năen' e Zotit. Nemruti e hodi ne zjarr. po Zoti e spetoj.

Haq' e Zotit te vertete qofte mi Ibrahimne, mi Isahakne, mi Ismaile, mi Jakupa' e mi Isufne ăz mi pidhe te miret' e mi pidhe serbetoret' e Zotit.

Isufn' e hoăe ne pust te veăzzerite, năataret' e nxope ă' e sitne n' Epypte. Isufi s' jů aferua ligesise kupe, u fali ăz fajne veăzzeret, pa Zoti e nderoj ă' e larteso. Kesu nă çperbleu Zoti miresine te mirevet.

Zoti e dha Musan' e Harune, i spetoj te dy zăz kombin' e tyre nga te keqijate, pa u fali năen' e drzjte.

Haq' e Zotit te vertete qofte mi Musan' e mi Harune. Dautit i fali Zoti zě te bukure ăz dasurin' e Zotit e năen' e drzjte ăz mbreteroj. Sylemanit i ăa urtesi te eum' e mbreteri te maăz. Te dy qene serbetoret' e Zotit.

Ilia prap' is i drejt e i mire ße serbetor' i Zotit me bese.

Eße Jonuzi, q' e epetoj Zoti me te maßt te ti nga ç' do pezik. Kesu ße Zaharia e Jahjaj eße te tjere te par' e te pasdajme qene te vertet' e te mire ße n' ußet te Zotit. Her ç' do komp Zoti dergoj serbetoret' e ti, q' u pefyene uden' e drejte. Herezija te derguarit' e Zotit i mundoj, po Zoti ata i ndrroj e i lartesoj.

Ila i dergoj engeline Marise, ß' e nderoj nde ße Kristin' e serbetoret' e tija. Haq' e nrat' e Zotit te vertete qofte mi pide keta e mi pide nerezit' e mire ditene qe lintne, ditene qe vdijne, ße ditene qe dote ngrihene se ria eße per jete.

Levdate paste Zotit Zot' i maß e i vertete, Zot' i pidesise, q' este mire-beqes, mesire-eume, drite-denes e ude-pefqes.

Engeàite, ç' kà ner qiej, ç' mba ßeu, e ç' pendete ne mest te tyre trgojne Maßerin' e Zotit ße ßone levdatat' e ti.

O njeres! nxrui uden' e drejte, beni miresine, prap' i nga ligesite, e mos xeeni mi gurmet te djaßit.

Zoti engeàst u ßa: faljùni njeriut, pide engeàite ! ufale, vec djaßi s' dea, se uhoq me te larta, andaj mori nemene. Ila pid' ata q' i vene pas, jane te maßekuare. Faljùni Zotit te vertete me bese te qenßare e me zemere te barße.

Zot' i vertete est' i maß e i larte, este Zot' i pidesise fuqi-eum' e mesire-maß.

Herezite mire-beqes s' jane nè me te liqte. Ila kte mejtohene pake nerezija!

Zoti ka ßene dipmeni, t' u perpjeem. Vertet Herendija este plot mesire per nerezine, po mé te eumet' e nerezet s' ja dine. Zot' i vertete s' este mun-

donjes i njerezise, po esto ndjenjes e mesire-madh. Nem' e Zotit qofte mi mundonjesite!

Zoti est'-ajy, q' u kâ bere! rûe ç' te bukure fytyre u ûa! Qoft' i bekuare Zot' i pâlcsise!

Ilerj' e qiejet ûʼ e ûeut esto pune m' e made se besj' e njeriut.

Qirjte çûz ûzû ner duart te Herendise jane si nje dere pluhur! Ho njeriu s' e kupeton ç' esto Herendija!

Zoti est' i gaâ' e s' vdes kupe, s' kâ as nisje as fund, as pjeâ as este pjeâe, s' kâ as ook, as te apare! Pate m' i madh nga ç' pandeh njeriu!

Kus ben te mirene e kâ per spirtit te ti, kus ben te ligene e kâ mi vrthe. E mira ûʼ e liga s' dalene me nje veut.

Dasuri' e Zotit vlen mê sume se gjithe ûuruntate, q' u fal me te madh te ti njerezise. Dasurin' e Zotit e nohin' ata, q' e bezojne ûʼ epene fare te Zoti; qe s' bejne kupe turpe, s' mapene kupe pê me qafe. Ho ata qe ndjejne fajtore ûz e bejne mir' atyre, qe kane pare te lige syreu, jane mê te uruare. Ata qe mendojne njerezine, qe bejne te pahirat' e stremberine, kane ne kete jete ûz ne tjatrete mundime. Durimi ûz ndjesa jane mesimet e urtesise nde jete, po te padurite s' bindene.

Ûâ' e Zotit este te doje njeriu t' emen' e t' ane. Mema e mban ne barkut me mundime, ûʼe bije ne jete me mundime, bapa ûz te ûenete sise, per sa tâ xvjerûje, duane triûete muaj! Vjen mê se fundi njeriu me vrthe; pa kur mbue vjette, ahere i lulete Zotit, duke ûene: Zot i vertete! meso-me te noh miresit' e tua qe me falc, be-me te punoj te mirate, qe te pelqejne; be-me fat-varûe ne femijet. Kedahem prape tek ti, se jam me ata, qe jane n'urûerit tênt. Keta njeres do Zoti.

Iini gjide veâzzere ne mest tûaj. mos peoni kupe me ŋ' ane, po behi te drejte; bupate te mos qesin' e te perqesine soku sokne âz grate soqeja soqene. Mos kini âz nakar e zemerime; se ligesija s' vjen pas bzesse. Mos dysmoni soku me sokne, mos ôoni fjale te lige e mos hiqni ŋeri tjaterine.

O ŋeres! jini giê djemt' e ŋe meme ë' e ŋe ate.

Mjere te liqte! mjere vjedaraku e vjedarakeja! Se te keqijte e te pabesete, qe dote jene ne sketepet!

Te miret' e t' urtete dote jene afere Hzrendise ne papajset. Vaâ a jane ŋe ata qe dine me ata qe s' dine? Zoti este burim' i gidesise: pa gide ç' jane kdebene atje.

Hzrendija est' e vertete.

S' e sihni gidesine: Qirjte, dene, kafsete, rete, sine e gide ç' kreu Zot' i mad e i vertete? Vini re, o te zott' e mendjese! I'idesija pefen madherin' e Zotit.

Zot' i vertete este sum' afere te ŋeriu, e di ç' ka ne zemere, ç' mujtohete âz ç' ben e ç' dote.

Dy cupej i pine ŋeriut ŋeri me te djadte, tjzteri me te mengere; dy skroqes te uruare jane q' u dine ç' pê beni! I'yq' i Zotit est' i vertete.

Me te kdyere te Zot' i vertete ç' do spirt dote gykohete, âz dote geqe cperblimn' e te miravet âs mundimn' e te ligavet. Te tera jane skruare.

Mjere geqetari! q' este ne paditje te dzâe!

Lum i drejti q' e kâ zemerene te Zoti, i ep lipesit' e ati qe s' kâ.

Hake ecŋa kâ vaâe mbi âzt, qe pefejne fuqiu' e Hzrendise per ata, qe kane ment?

Nuke kâ ne vethet tûaj? s' i sihni?

Mjere te pabeset' e zemere-zzste?

I'idesija est' e Hzrendise, te mirevet u ep te mirate, te liqte s' gejne vzç se ligese.

Zot' i vertete krenu ngerine, i ña fjalene ne guhet, dizâi ãe hena levrijne pas urderit te Zotit, Beri qiejte, vû pesene, Hesene me te drejte. Drurer' e lulete i falene Zotit. Beri ãene per giide kombete, mi ãet jane bimerat' e pemet' e lulete m' ere te mire

Miresin' e ngeriut eãe çperblimn' e miresise Zoti s e humbet kûpe, se Zoti kâ mesire te maãe e ndjese te sume.

Vuri vdekjene Zoti, po ne vent t' atyre, qe vdesene, bija te tjere, q' u ngajn' atyre, qe qene gjâ me pare. Ha munt te sjeãe ãe ata vete se ria ne fytyre tjatere. E dini vaãe ç' qeto me pare? Ajy u ngjâ ãe u vdes, pa û ngjâ se rie.

Nuke kini vene rê punet' e bujqesise? S' sihni luiete si mbijne se rie?

Kus i ep buke kaãirit? Kus e xbret sine nga rete? Ha zini ngoje zmerin' e ati Zoti me zemere te barãe!

Kujt i ep djalene Zoti, e kujt vasene, a jà ep te gida, po pritemi me qas ç' do pê, q' u fal Zoti. Se Ajy e di me mire se ju punene.

Fatu' eãe neqimn' e ngeriut e ep Zoti, po mos behi mekate.

Hdesija tregon Maderin' e Zotit. Ajy este kreji, ãe fundi.

Zot i madi e i vertete este me ju kudo te jini; pa u ech ãe di giide ç' beni; di fort bukure ç' mba zemr' e ngeriut eãe ç' i vjen ner ment.

Kus i fal Zotit hua! p' Ajy dote jà çperblene me dy pjese.

E sihni sa e nderoj ngerine me mentt e me fytyret, q' i ña.

Te mirete arijne me skaãe te larte ndaj Zotit, po te liqte e epijene vethen' e tyre ne funt te pukaimese:

O Hyri! Zoti andaj te ña ment, qe te mandohre
Qero zemerene, mos ki nakar ë meri ë mos i bej
ŋeriu kupe liket; ndrulu nga giše te keqijate.
Vertet ŋeriu s' ë mbaron kup nde jete urñerin' ë
Herendise. Ho Zoti kâ mesire eum' ë ndjese.
Nuke ndalohet' ë mir' ë Zotit kupe: Giu bijr, lu-
mente pjellene; ñeu mblŋron, bimerate pitrne; arate
vesti, kopsti ë giše ñeu, barerat' ë drurete mba-
hune me miresit te Zotit.
Mjer' ajy, qe preon me te pabese! Zoti vaše s' ë
preon punen' ë atija?
Beni miresin' eë' epu-ni atyre, qe s' kane, pa kej-
toni ñe Herendine, se miresite i do Herendija ñe te
varferite jane t' aferit' e Zotit.
Mjer' ajy, qe ka makuterin' a pangiŋesine! Mjer'
ajy, qe qre ë perqre ŋerezine! mjer' ajy, q' i falrte
Zotit per faqe!
O ŋeres! mos delni kupe nga nâ' ë Zotit ë mos
andani nga ë drejta ñe nga e vertita.
Nga Zoti mos ë prisni epreene; n' u arñte q' ë
kaqr, pas asaj vjrn ñ' ë mira.
Her diAin' ë per dritet, q' ep, per henen' ë per
ditën' e per natene, per qiejt' ë per ate, q' i beri,
per ñeu' ë per te zotne, per Herendin' ë per spir-
tine, ajy, q' ë mba spirtine te qeruare, dote jete
fat-barñe, ajy, q' ë nxin, dote jete fat-zi.

E Herendis' ubefte.

Ne faqe,	rafsh,	te ladhitura,	te drejtuara.
4	12	Harendi	Herendi
9	4	merqon	mergon
"	18	jetene	jete ne
"	20	miresine	miresine
"	21	ligosine	ligesine
12	3	sitesit	sitesit
"	4	Hik	Hiq
13	17	qa	qe
16	11	zemere. Ati Zoti.	zemere Ati Zoti
"	14	vjeen	vjen
"	18	hapesiret	hapesiret
17	26	gravε	gravεt
18	1	pasure	pasure
"	10	strembere	strembera
"	13	qarjet,	qarjet,
"	25	tuat	tuaj
19	4	zâ' ates'	zâ' e ates'
"	20	este	este
"	26	quqi	guri
20	6	memese,	memese,
"	7	vzledijen'	vztedijen'
"	12	Doijni	Dojni
22	16	duhete	duhete
"	32	knjdese	knjdese
"	33	perpiqi	perpiqi
25	13	iâure	hiâare
"	23	perqeherε !	perqeherε.
26	22	jetεvet	jetεvet
"	32	drit	drite
"	33	nxjεp	nxjεr
27	26	qeqoq' ε	qeroq' ε
"	30	miresi	miresia
28	28	pjâe	pjâe
29	15	ε 'εp	ç' εp
"	29	kûqe	kûpe
31	12	vrasija	vrasja
34	17	mendjene, qeh	mendjene, qe qeh

DRSH

Ne faqe,	rreshtin,	te lashtitura,	te drejtuara.
35	10	est' s vertsta;	est s vertsta;
37	24	vellzrvet,	vellzreve,
39	32	ti bene	t' i bene
40	15	Gqipetarevet.	Gqipetarevet.
44	33	uzure mi uzure,	ozure mi ozure,
47	15	heto	keto

BKSH

Hapajsa ăε fjala fluturake

VJERGA te **N. F.**

BKSH

BUKURECT
1894

Dans tous les temps, l'Albanie fut la terre classique des heros : Homere y trouva Achille; la Grece Alexandre; le pape Eugène IV, Scander-Beg. si la religion, dans ces contrées, a pu flotter du christianisme jusqu' au mahométisme, et du catholicisme au schisme grec, il est une chose restée immuable chez tous ces peuples : c'est la passion de l'indépendance et de la gloire! C'est le trait saillant du caractere, la source de l'heroïsme.

Félix Julien.

HAPAJSA

O veàzzre Oqipetare!
pa te zem' ailen' e mbare,
t' i bijem pas urtesise,
ðe drites' e diturise.
te mos pime n' epesire,
se nuk' este pun' e mire.
Neve qa qeme pe here
ne gjithe botet te ndjere,
ðe te par' e te levdume,
e te rend' e te dëgjuar,
trimi te fort' e te mire,
te pime sot n' epesire.
Ademi ða s' kiote lere,
kreitisë s' i iste prere,
ajy iste uj' e balte,
ne ishin gjeres te malte,
hena ða s' iste ne jete,
ßeu kto vetem bar e ßete,
kur ka lindur Oqipetari,
este nga gjithe m' i pari!
u vû zanre Herendive.
ðit gjithe bagetive,
ajy tokdo mbreteronte,
njeri pezpara s' i ekonte!

Isin trima prindit tâne,
pa emre per jete lane.
Aleksandr' i madh i ndjere,
ãs eume eoke te tjere,
q' isine me të te pare,
qene pîde Cqipetare.
Muntne se pari Trcqine,
pastaj muntne ãs Hersine.
Zane ãs Hind' e Afrike
bupate trima pa frike.
Faqen' e ãrmt e fituan,
me q' do ane mbreteruan,
Selefqinte, Ptolemaqte,
pîde q' qene te mbedrqte,
s' qene' as Grekre as Buãgare,
isin bupa Cqipetare.
Kombine tên' e ndëruan,
ãs Evropen' e spetuan
nga kurt' i zi i Hersise,
ã' i ãane nder Cqiperise.
Ilirua Romanet 'i mundi,
e pîde jeten' e tundi,
Konstandin' i madh, q' i ãone,
ã' ajy-ia nga fara jone,
I'îde qerezit' e mbare,
ãua, qene Cqipetare,
Cqipetari ka leftuar,
ãs ajy ka mbreteruar.
Aleksandr' i madh Grcqine
e kiste bere te tine,
me luft' e kisine mape
prindit tâne korîletare,
pa ne Oive qeres lane,
Oivasit' ungren' i vrane,

i vrane ma te pabese,
pas zakonit te Morese.
Qipetaret korßetare
Olvese i vune zjape!
s' i kurcyzne pê zjarit,
vetem stepin' e Hinâarit,
se ie vjerßetor i ndjere
âs i pare mi te tjere.
Qipetaret pas Greqise
jû Iesuane Asise,
qeri kupe nuk' i mundi,
as u qendroj dot gakundi,
giße perpara i vune,
faqen' e ârut gîî' e zune,
Bup' i maî i Qipetise
ndeqi ne front te Herdise,
e apatisne Darane,
qerezi e ti e vrane!
Aleksanâri âa lirine,
e epetoj nga xpeî' Asine,
i âa nder âs Qipetise,
nemes se ti, q' i âa sise,
nerkujdesi qerezine,
âs pruri qytetetine,
beri nâe e qytete,
prû qezim ne gîße jete,
ßße sot Aleksanâria
na pefen punet' e tija,
Evropen' e ka epetuar
nga qe xpeî' e maÂekuar,
keto pune Qipetaret
i bene, ata te paret,
ata te parete tane,
ßße zmere na lane.

Ellz Hiroja is bûpe,
qz s' ka pasuze sôk kûpe,
Ay Bomasit' i mundi
Italine ter' e tundi.
tzkdo qe kiatz leftuar,
boten' e kio temaptuar.
Kou zdz oume te tjare
Cqipetar' foin te ndjerë
Iatz mem' e trimerise
zâ' e zoq' e urtesise
Cqiperija kurdohere,
qe nxirtz bupa te vlaze,
trima bupa te vertete
sa kane qene ne jete
te gille ajo i poxi,
trimerija soje doxi.
Qz âc që koh' e qe dite,
qe poxi âz Herendite,
i pat pjekë Cqiperija,
pa u falaj qrezija,
âz besonine qemoti,
qe ne Cqiperi pij Zoti.
vij prmet' i qrezise,
z i falej Cqiperise,
Tomori nuk' est' i pake,
qe nxjer âz sot zé pa flake,
sz pleine Herendite
ndë ate nate z dite!
Hriadit tâne i besoin
Herendit' e s' i mergoin.
Herendi z trimerise
iatz mem' e Cqiperise,
Cqipetari trim nz flato
ponte gilleqe ne jete,

sijet' e ti vrengeâinte,
vdekjene me veth' e spinte!
Hzrendi e bukurise
me sijet te gjdesise
q' est' e barde si debore,
nuk' e lij kûpe Tomore,
flinte ne stratdit te arte
stat' i barde posi karte,
kocrat' i kie te arta,
zâe faqezet te zjarta,
bakë, guce, kraheruar,
âere, pulpe, kombe, duar
pej drite ieine bere,
sindekur âe trup' i tere,
si debor' e kiste gjne,
pa siâ ner ment bukurine!
kur kûtchej e te eikonte,
zemrene ti pervelonte,
zeh' e kiste si bilbili,
faqete si trendafili,
dheâin' e urderonte,
ne ilt te saj perendonte,
ne straâilit te saj e vinte,
ei' e zbant' e nuk' e linte,
tere naten' e pustonte,
pa ne menjest e lesonte.
Hena keto dukr pare,
âe duke trtur e âare,
ligej fert enim' e drobitej,
kahenitej e vranitej,
se i haj zemren nakari,
qe djek i skrati si zjari.
Hzrendi e bukurise,
q' i-ip drite ngreaise,

BUSH

nga gji' i saj drite qitte,
benene e perseritte,
i ip pjese bukurije,
aße sij' e drit' e hije.
Ksu potuÀohsj ãr moti,
ãs spîrti qe vij ts Zoti.
Bs fqinet' e Cqiperise
armiket' e Herendise,
ksu tretesin nga nakari,
se is bûpe Cqipetari.
Sa mbretere te dejnar,
ne Cqiperit te urdar,
sa bupa te fort' e trima,
ms veetim si vetetima,
kan' ardur' e kane ekuar,
ã'emri s' u este haruar!
Ms tâ bask' is trimerija,
ãs ms tâ is urtesija,
te dyj' ato mbreteronin,
memeãsn' e lulezonin,
le papajse Cqiperija,
se ietz gjà miresija.
Bukuri e Herendise,
Herendi e Bukurise,
kemb-argente-les-floriqte,
duke mblesure peqiqte,
ne Cqiperi tekdo ekelte.
bari mbint' e gsãi çelte,
ãs lulete lulezonin,
e bilbilete kendonin.
Ajo ãr ne rs qendronts,
sãr nd' ere fluturonts,
tekdo vij, ip bukurine,
e perndants miresine,

behcsin moλete, ftoɳte,
portokalete, lemoɳte,
manate, puete, qersite,
fiɳte, apate, lajđite,
pjeska, đana. vrđja, ega,
uλiri me eume dega,
gruri, miseri, peceli,
elbi, tersera e meli,
is i vseur vendi pίđe,
đe piλ eume pem' e driđe,
drur' i dardese me darđe,
ie si zoɳa sise-burđe.

Ner fusate lule-eume
lumen vrap-medeɳ pa gume
ekonine duke kendnar
me kaniske te mađ ner duar,
ata meme kune rene,
e njo ka ate dene.

Bea kafeete, bagetija,
epeste, pίđe ɳerezija
piu' ujet' e tyr' e prehen,
fie bimerat pa te s' behen.

Tek ekonte lum' i uruar,
q' iete si ar i kuλuar,
kafeete fie bagetija
leeinin si mizerija,
eđe grat'ie Oqiperise
pίđe me foeɳe ne sise,
sicila ie mbreterese,
fi' e bukur si peλumbese,
s' eihɳe ηê te eemetuar,
fie pa gas e te helmuar,
eđe vasese mes-hoλe
i kuqte faqja si moλe,

doren, q' e kis pej ergendī,
s' ε hiqtε nga avlemendi,
giđe ç' i duhεj ne jete,
i bentε te tera vete.
Ne viset te Gqiperise
s' kis ge, pervrç miresise,
mos-kamja ăε varferija,
ε te tjera te keqija?
kûpe ne Gqiperi s' isin,
masε ăε emere s' kisin.
s' kis as kurva as korvare,
as te liq kis as kusare,
pidekuš vete punonte,
ε ηeri nuke pertonte,
sicili fort mire skonte,
haj, pij, ăε i teperonte,
keto mε djerε' i ătonin,
mê eume nuke kerkonin,
sε kis duk nga Hzrendija,
ăε urate Gqiperija.
Is eume trim Gqipetari,
ăε i bukur si fiλ ari,
si bûpate săε grate
isine trîmε mε epate,
is lige veλazerija,
săε bese miqesija,
Gqiperija giđe ndere
kiet' ε istε eum' ε ndjere,
Gqipetari is i mire,
ăε kis emer te pavdire,
Gqiperija eum' ε vlere
is ε mađ' ε pat' ε gere,
sε ahere s' isin Gqehte,
as Maxarete, as Vλehte,

Isin gjë Qipetare
ne ate kohet të pare,
Qeltete kisine fqinje,
q' isine brinje-per-brinje.
Iste ne tjatere jete,
ei t' arte etinine rete,
is ne vat' e gjëndesmar,
e ne kohe eum' e besme,
ës ne dimere vepite,
qe mbanine bagetite,
isin' plot mannaaqe,
ësu kis bukuri mi faqe,
mbreteronte miqesija,
urtesija, daeurija.
Qipetari je i vertete,
trim i bukur' e i qete,
fjalene, qe ip, s' e kënaite,
e s' doj kûpe te genjente,
te mirate gjëe ç' jane
i kisin prindite tane.
Bina pilte kalin tete,
neate, ëtte, dy-mbe-ëtte.
te tere ëtane tâ pihne,
niak te kepûsure s' aihne,
vet kalëri unte koke,
nuke dlite per mi soke,
Zoti ipte miresite,
pa s' mbetej kalliu i mpite.
Vasa fiâ' e vrtem skonte,
neri kûpe s' e sikonte,
ne flori ngarkuar skonje,
pesrndi nuke pesonje,
kis aherr Qiperija
gjëe ç' kerkon nerezija,

Zot' i madh e kish uruar,
pa ishte fat-bardhesuar,
kishtej nderes te vertete,
trima bûpa pa te mete.
kish kamjen' e dasurine,
miresin' e urtesine,
ish e tere ne femije,
at' e mem' e bir' e bije,
kish bulmet e pem' e dridhe,
edhe te mirate gjithe.

Mijera vjet keshtu shkuan,
Cqipetaret s' undryshuan,
patne pjll' ato, qe duhen,
kishine ndër' e lirine,
pa ăr gjithe miresine,
se nderiu e nderezija
ueqshune nga lirija,
nderiu lindi i liruar,
pasdaj e kane pengûar.

Fiđe Botene Romanet
e vune poete, veç tânet
u prenʼ uđenʼ e sʼ i lane,
pa eume luftera ngano;
umbyt ne gak Cqiperija!
po rop sʼ ube nerezija,
nukʼ ube rop Cqipetarî,
po qendroj si ie se pari!
Ha epirtin e galanʼ e derđi,
ne zgrâe si kau sʼ zrâli,
mburoj ndrepʼ e Cqiperise,
ie srnđrenʼ e nerezise!
mbajti lirinʼ e ra vete,
trimerine sʼ e la ekrete.
Ha kur zrâe zgersirat
me te pîđa te pahirat
si Hyne Cqeh e te tjere
duke vrarʼ e duke prere
te pîđe kombet i zune
âe ne kurt te keq i etune,
neri perpara sʼ u dîlte,
pîđekue uđenʼ u çilte.

Vetem prindit trima tàne
per aty! barbar'! u ßane,
Se kur erße nga Asija
te eume si mizerija
Tyrqite, q' isine trima,
ße binin si vetetima,
pa me ßoni kus leftonte?
eße pesendi s' pesonte!
vaÀ' Elinet a Buàgaret!
apo nevr Cqipetaret?
Heri tjatere s' kuxonte,
vec Cqipetari leftonte!
Ajy prap' e ka epetuar
Evropene e verbuar!
Kße nuk' e di Skender-Bene?
qe nderojti memeßene!
S' vlen' e tere qerezija,
sa vlen Zoteri e tija!
Lum ti! moj Cqiperi! ßase
armet' e ti kur i pase
nde Belvedere ne Vjene,
sikur pase Skender-Bene,
ße sot nga armet' e tija
kuÀon sjeste trimerija!
E di qerezi e tere
ate Zot ç' pune ka bere;
kur hiqte Skender-Beu spate,
trimavet u iptε date!
Bupa te veeur ne hekur,
ße lüftetare te pjekur,
q' isin ne lufte kaluar
permi kusj te harbuar,
kur hiq me kordet te prehte
q' iste si pendez' e lehte,

posi pjeperin i priste,
no vdekje pa ndjer' i kâiste,
nerin' e kalan' e çante
te dy me kater' i ndante!
Miresin' e trimerine
dhe mendjen' e urtesine
t' ati Zoti neri kûpe
s' e ka pasur; none bûpe.
Vet' ajy bûp' e trim iste,
edhe eokete, qe kiste:
si Tanusi me Urane,
e Moisiu me Hamzane,
si Manesi e Muzaka,
qe hidhesin posi flaka,
e si Leke-dukagjini,
si Herâati, si Mardini,
Zenebisa, Araniti,
Topi-koka, q' is si hastriti,
Kont, Hrens, Mbreter e te tjere,
bûpa te vler' e te ndjere.
Qene trima te vertete,
nuk' ubene rop ne jete.
Opopo! ç' kane leftuar!
e ç' pune kane punuar!
sa Nbreter' e Hrenesr qene
nohne te madh Skender-bene,
zuh' udhen' e urtesise,
isine lark mapezise,
per Cqiperine leftoniu,
madherite nuk' i doniu,
po kisin vellazerine,
s' e qasnine djallezine,
pa lan' emere per jete
Zoterinte e vertete,

PISH

veç Cqiperine mejtonin,
te tjerate i haronin,
s' kisin ata ðaa' e ðeme,
te keqija e te peme,
donin gjðe memeðene,
ðe kombin' e Skenderbene.
Kus i rij kundrejt Tyrqise?
veç bupat' e Cqiperise!
as Serbij' as Buλgarija,
as Eλaða as Vlahija,
as Venetija qendronte,
as tjatere komp kuxonte,
Evropa iete e cuar,
ngrenjt te maλekuar,
kisin vdekure nga frika,
nga Tyrqit u binte pika,
ntrempne gjðe me raðe.
ðe Vλandisla me Unjaðe,
si gjðe keta te riqte,
ðe Hapa e Vyzandiqte,
me qe dite Kostandine
Tyrqit' e zune ñ' e peine,
Kostandinopoj' e ndjere
s' umbajt, po ra me qe here.
Grekerit' isin te vdekur,
s' hanin dot barut e bekur,
lete mbahen me levdate
Grekerete posi, grate,
me fjal' e me ðaa' e ðeme,
jane te pisla te peme.
Kiete vdekur nprezija,
ponte vetem Cqiperija,
veç Cqipetari leftonte,
nderi tjatere s' kuxonte.

Korâctar tjatere s' pene
Tyrqite, vęç Skęnder-bene,
Skęnder-beu mę te Haret,
mę te pûle Gqipetaret,
i qendruane Tyrqise,
i ßane ndęr Gqiperise,
ata duaß' e leftuan,
pûl' Evropen' e epetuan.
Te Skęnder-beu kiste epręse
ahęr' Evrop' e pa-bese.
Pefę, ô mal' i Sopotit!
ßâc ti, Tomor' i Zotit!
mę osetime tręponi,
e mę vetetime ßoni,
ße ti, Fortęs' e Beratit!
e ju, brępręt' Matit!
fole, fol' ô Drin' i ekrete!
q' i ke pare mę ey vete;
te ter' ato ligerime
i męr ves zemera ime.
Keto pûle po i dime,
mę telau tani te vime;
Has Skęnder-beut Gqiperija
nuke ra ne te keqija,
se ne kurt kûpe s' ka rene.
poste ηeri s' e ka vene,
se Gqipetari is bûpe,
nene xgęße s' hyri kûpe,
rop s' ube ne kete jete
ßâc te Zot' i vertete,
ndęr' e vjeftene e mbajti,
ße seudrene nuk' e ndajti,
nuk' e haroj memeßene,
ße lirin' e Skęnder-bene,

BSH

i huaj ne vendit tènë
s' ekeltë dot, se nuk' ie ëenë,
rete muntte te perpintë,
ne Cqiperi s' munt te vintë,
flà e vetem Cqipetari
urreronte si m' i pari,
me mbretnët te pleqesise
ëibej pun' e Cqiperise,
lige kisin te vertoten,
qe sbukuron gjithë jeten,
kisin uñç urtesine,
bese kisin nderezine,
udhëfenjes e drite
kisin gjithë mirësite.

I'ñdë-sa qene te pare,
ës me ment e kordetare,
q' i ëanë jete Tyrqise,
e ndyr te madi Cqiperise,
te ter' isin Cqipetarë
sa bene punë te mbare,
si Qyprilit' e te tjere
bëpa me emr' e te ndjere,
Cqipetari mbreteronte
ajy leftont' e gykonte.

Greker' e Vlleh e Bulgare,
kisine Zot Cqipetare,
isine te dobetuar,
te perqyqur' e te suar,
isin kopil' e zuzare,
rëz te ndyr' e te sare,
te frikesim' e te pa-qene,
te poste sum' e te rene,
isin fare lozonjare,
Zot kisine Cqipetare,

paresi e Cqiperise
sibin panet' e Tyrqise.
Cqiperija ishte zonje,
e kishte te madhe pronje,
Cqiperija kurdohere
ka nxjerre trima te vjere,
Mehmet-Alin' Ibrahimne,
Vikene, Volcke trimne,
Papon' e Ali-pasane,
Silahdare e Ckodrane,
e sume njeres te tjere,
si keta ãe mõ te ndjere,
ishte vas' e Cqiperise
ajo zonj' e urtesise.
Dora-Distra nga Hermeli
q' ie ne diturit si deti.
gjithe gravet u ka bene
nder ãe memelicut tene.
E kus e beri Morene?
gjithe Cqipetare qene.
s' ka Cqipetar Marko-Sulit?
Xavrra e Miauli?
Bubulina ãe Kanari?
Cqipetar bir Cqipetari.
Me armet te Cqiperise
ju hodh Hemeli Greqise,
po Grekeret' e pa-bese,
qe jũ bene Zot Morese,
s' e duane Cqipetare,
kerkojne t' i bejne vape!
po kus ben ne kete jete
vap' e sokut, bije vete.
Nuke trembet Cqipetari
nga Greku e nga Buãgari

nga Mal' izi, nga Serbija
nuke trembet Gqiperija.
S' trembet kûpe Gqipetari,
dë sot eet' ajy i pari,
bota giû' e kane pare
ne luftera Gqipetare,
Illevna, Gipka s' uharua,
koha eume s' umergua.
Neve muntme Vrnetjanet,
dë barbaret e Romanet,
Tyrqine edë Hersine,
Afriqene e Hindine.
Ne e mbajteme Tyrqine,
i struame qerezine,
d' ata, q' e priene Morene,
d' ata, q' e bene, nce qene.
Zoti Krisp, bûp i levduar,
i ndjere e i deguar,
q' i ep sot ndër Italise,
cete djal' i Gqiperise.
Gqipetaret tekdo jane,
jane veλzrete tâne.
I'idhe qerezit e dine,
kua e baskoj Italine,
cilet per ydekj' e per koke
Garibaldi kietz eoke?
Gqipetar' isin te tere,
ata pune kane bere.
Edë sot' lul' e Tyrqise
jane djemt' e Gqiperise,
qeres t' urt' e te vertete,
te ditur' e pa te mete.
edë sot cete i Zoti
Gqipetari si qemoti,

ç'do punë, që ka punuar,
kurdo ë ka traseguar,
këto të vertëta janë,
ë të pëma brenda s' kanë,
ngeriu po të mesonjë,
këto dot' i kupetonjë.

Këte fjalëz' ë vertëte,
që tjatëre komp në jetë,
s' i apën dot Gqipetarit,
bapit trim ë punë-mbarit:

Ka nxjëpe ãë dote nxjëpe
Gqiperija kurdohere
bëpa t' urt' ë të vertëte,
ka pasur ãë dotë këte.

I ka ãenë Ilërendija
gjithë ç' donte Gqiperija,
se ë ka ngrehur për jetë
Zot' i matë ë i vertëte,
Gqiperija s' copetohet,
kúpë nukë varferohet,
nosi hena përseritet,
kúpë nukë kahenitet,
kjo 'et' urnt' ë Ilërendise,
q' i ka ãenë Gqiperise.

Fjalë ç' jemi Qipetare,
jemi ne fis-e ne fare,
kemi te tere ne qerrse,
ne gak, ne guhe, ne bese,
bese kemi Hzrendine,
ke lige veλazerine,
jemi pjak Qipetare,
e jemi te çar' e te ndare,
jemi stepi e femijs
at' e mem' e bir' e bije,
Meme kemi Qiperine
gjiz moter' urtesine,
kemi ndihmes trimerine,
mem' e ate Hzrendine,
se Asaj i prume bese,
te pid' atje kemi pjese.
Nga-do kflεη syte ne jete,
te soh, ô Zot' i vertete!
ke fletore pidesine,
e kendojn' ata, qe dine,
yjte ekroηat' e saj jane
ne hapesiret pa ane,
per te dale ne ezet vrte,
Zot i madh e i vertete!
bere ne jete ηerine,
si ç' e din' ata qe dine.

Be n' eret te trendafilit,
elle ne zet te bjlbilit
e zoheme Herendine,
qe ka ngrehur gjilesine,
pa gjilesija 'ste vete
Zot i madh e i vertete,
Ajy, qe ka urtesine,
ka me vethe Herendine.
S' jemi as Turq as Kaure,
mos e ßoni kete kûpe,
s' jemi Greker' as Buλgare,
jemi vetem Oqipetare,
ky emere na ep ndere,
pa s' na duhene te tjere,
kemi guhezene tëne,
Zot' i madh na e ka ßene,
ße komp e memelle kemi,
te kuqbur me jete s' jemi,
ajy, qe a do memedsne,
ße kombin' e vrtehene,
e gjhene, qe ßet vete,
s' este njeri i vertete,
ata quhen trafletore,
jane te mjer' e te pore,
faqe-zez e genjetare,
ße te pa-qen' e te mape,
e lene me n' ane ndere,
e lipin dere-me dere
ata jane posi bepi,
elle te ndyre si depi,
mber e vjefte s' muut te kete
njeriu i tλe ne jete.
I'ide, ç' jemi Oqipetare,
jemi qe, s' jemi te ndare,

ket' emere mjaft e kemi,
ßz na rp nder kur e ßemi,
este emr' i Skender-beut,
emer' i piße memeßeut,
mæ ket' emre te bekuar
t' anete jane levduar.

Selenik e tatepjete
ka qene ßz dote jete
vend' i ter' i Cqiperise
mæ ndihmet te Herendise.

O ju fqinte e pa-bese!
mos bini me ate epirse,
Cqiperija s' copetohet,
Cqipetari nuke ndrohet,
ju e njihni Cqipetare,
e kini pare më pare,
po mos dolni nga kufite,
ßz lini mapezite,
qe te kemi miqesine
te piße ßz dasurine,
s' ka nqeri te mape pjese,
per te zone dote mbese,
i Zoti 'ete Cqipetari
ajy qe ka qen' i pari,
s' ka nqeri tjatere pjese,
pa nuke ka besa-bese.

Cqiperija ka te Zone,
q' e ka pasur piße mone,
mæ qene gaX Cqipetari,
ç' kerkon Grzku ßz BuXgari?
ßz Mal' i zi e Serbija,
ç' kerkojne nga Cqiperija!

Hiquni! ô te pa-bese!
se e zeza dot' u prese!

Djemt' e Skender-beut per jete
jane bûpa te vertete,
ç' e pandehte Cqipetare?
te vdekur? q' i beni vape!
s' e dini ç' u ka punuar?
s' me ngan t' i kini haruar.
Kus jà ka me te pa-bese
Cqiperise, dote vdese,
dote vdes' e te humbase,
nga nakari te pelease,
Cqiperija dote pone,
pasketaj te mbreterone,
ßen i Maqedonise
ka qene i Cqiperise,
ße pasketaj dotâ krte,
tà treegone per jete.
Ne paste ner Cqipetare
pake Grekes' e BuÀgare,
pake Cqipetare jane
vaÀe neper fqinte tâne?
Ne duam veÀazerine,
dasurin' e miqesine,
ju jaste Maqedonise,
jaste fare Cqiperise
qe te jete miqesija,
te na sohe Hrrendija,
pa luftes s' i trembet kûpe
Cqipetari eete bûpe.
Eße Evropa e tere
sonte me ne eete bere,
se te drejten ne e kemi,
ne te Zott' e vendit jemi,
u ßa Hrrendija drite,
pa e pane Mbreterite,

PUSH

q' este jona Gqiperija,
ä' ε tere Maqrädonija,
q' este cop' ε Gqiperise,
ε vendit te Hrrendise.
Sot-per-sot Maqrädonija,
Θesprotija, Moλosija,
Karßanija, Iirija,
Haravca Haonia
qe u ßosine qemoti
bota, pa s' u ßoe i Zoti,
bejne gjide Gqiperine,
rär fqinte ton' ε dine.
Tani! Djemt' ε Memeßut!
ò te bijt' ε Skender-beut!
jú! ò veλtzer' ε soke!
pa mbliđni mentte ne koke,
xguhuni, ò Gqipetare!
st aferoj đit' ε mbare.
Mos vini vçene ne bote,
si te doje Ixte ßote,
gjide ç' jemi Gqipetare,
jemi qe kemp ε qe fare,
çä' ε tere Gqiperija
este qe si Hrrendija.
Lerni me q' ane fene,
te sikojme memeßrne,
te jemi miq ne mest tène,
dr soke, si kemi qene,
tä stojme veλazerine,
dasurin' ε miqesine,
este pune foenerije,
qeriut te maß s' i ka hije,
te futet ne qe papsλe,
te nxjepe ugrenjen' ε djaλe,

cete ne sbut. Herendija,
cete vete gjilesija.
Jemi djemt' e memëdhut,
gjëe ãc te Skandr-brut,
sicili lete bzonje
sindekur te kupetonje,
po fija te mos na ndanje,
ne xgëlle te mos na mbanje.
Herpiqi per vzhat tàaj,
mos per bot' e per te huaj.
Eete dit' e dituris̈e
sot e koh' e urtesis̈e:
s' ben dot pune mapezija,
pa-ditja e fosnerija,
poete ndarja e nakari,
qofte lark nga Cqipetari,
pofte basakimi per jete,
q' e fali Zot i vertete,
tà kemi veÃazerine,
mlqesin' e urtesine,
ne fjale gjëe te ãzmi,
e ne desire te kemi:
te ndrojme memedzne,
guhene e vetebzne,
Cqiperine tà epetojme,
se gjëas tà lartesojme,
ate kemi gjëe meme,
ne te huaj nuk' e leme,
pa qeri te mos kuxonje,
tà pres' a tà copetonje;
Cqiperi! ô jete-gate!
ty te kemi mem' e ate,
ãc per ty dote leftojme,
persa te te trasegojme,

për ty giđe dit' ë natë
mëjtohëmi gër' ë gatë,
ti kûpe s' priese, s' ekretohëse,
as drobitëse, as pegohëse,
me kë giđe bukurite,
ë të tera miresite,
kë fusa më lulë sume,
lumenj të mbeđtënj pa-gume,
malë të lart' ë të vrenur,
buzen' ë detit të qetur,
giđe gaze të ña Zoti
të ka falur që qenoti,
me je driteze ne drite,
më të giđa miresite,
për ty sume dote doer,
o Nuneja bukuroze!
ti s' plaka kûpe në jete,
posi Herendija vete!
vdekja ëshë pleqerija,
semetimi, dobetija
Ty s' të zenë dot peqine,
më sa zenë Herendine!
Kë pjéll' aqe të Vertete,
sa s' nemerohen ne jete,
pa kë pjéle Skander-bene,
ë giđe trimat sa qene.
kë sot djem t' urt' ë te mire,
trima më sume desire,
nuke vdesin Cqipetaret,
jane vet' ata te paret,
darđa nene darđet bije,
dit' ë sotmë që ăr dije.
nuke suhet nerezija,
vdes ë ema, pon ë bija,

pon i biri, q' este vete
i ati qe qe nde jete,
trendafili, qe ep ere,
çelete se rie ne vere.
Iu priftere mjekre-gate!
q' u quan kombi urate,
urate e Herendise,
q' este drit' e gjelesise,
munt te behi te pa-bese
per te miret te Morese?
munt te lini Herendine?
Se Kristin' e Gqiperine?
sde t' i fali Morese?
q' este pa-fe e pa-bese.
Haroni dot memedsne?
e pse? ç' e kemi Morrne?
Kristi Grek nuke ka qene,
se besen' ata s' e bene.
Se ju hox' e ju dervise,
mos sihni xami e klise,
si kisa 'ete se xamija,
ekdo este Herendija,
pa te tere nerezine
Zot' i madh e ka te tine,
se perpara Herendise
q' este tuf' e nerezise,
kine ka zemre te qepuar,
munt te jet' ajy m' i çquar,
se po vetem urtesija
n' aferon te Herendija;
tà doni kreq Herendine,
po baske me Gqiperine.
Gqiperi! te qofsa fale!
te kam mem' e me ke djale,

ne gjit tënt ngrihem e bijë,
ti ke fuqi Hærendijë,
e mær ne gjit bukurinë,
ñ' e nxjer prapë kur hap gjinë,
trendafil' i kuq me palë,
qe nga giri yt ka dalë,
eshtë gaku i ne mbretí,
qe prehjë nde gjit tënt gjetí,
nga te mos nxjerç lule n' erë
ti, qe keÀrt kurdohere
nde gji vete bukurinë,
gjithë tek ti vën' e vinë.
Hapajs' e vertete vete
eshtë Meneßxu ne jetë.

BKSH

FJALA FLUTURAKE

I

QERCORI

O bilbil! bilbil i gore!
  qaj me lot, me maÌenpime,
se moti te prû Qersore,
  qe te etije ner pusime!
Me ze te bukur kendoqe,
  sîr une te deponja,
nga gum' i emble me xpoqe,
  zen' e bukur sa tà doqa!
gjithe IIriX' e Majne ûipe,
  jà îr me sunì' emblesire,
po tani te eoh q' ungipe,
  popo! q' t' ungip zeû' i mire!
IIriXi sî ekendija iku,
  i ra pas me vpap îr Maji,
sikur i ndoqi armiku,
  ekoj qazi e te mbet vaji!
Treudafilete uûane!
  oh! sa te bukure qene!
rane îr ekuan' e vane!
  vrç pembate tani mbene!
iku me nxit bukurija,
  mbeti vetem semetime,
andaj îr ty te ra zija,
  e te mbuloj hillerime!

Trendafil' i kuq me zre!
  sãe ti, ô djalerize!
e ti, bukuroeja vere!
  ç' flu'uroni keu si mize?
te krqen! qendroni pake!
  se nuk' e kam nxjepe maÀe,
jam ndezure zjar e flake,
  dote kûzhi prape vaÀe!
Ctrojani, soke, te pime,
  se po ãahen trendafilet,
te rite po ekon! pse rime,
  pusuane ãe bilbilet!
E! kne munt te sjeÀe bese
  qe dotà soho ude vere
trendafilãine me vese
  pasketaj ãe tjatre here!
Ilse qan djalerin' e mbare,
  qe ka plqerin' e ekrete,
plqerija duhet qare,
  qe s' ka mê pas pe ne jete!
Ckoni, ver' e trendafile,
  se spirt' im s' plaket kûpe,
pusoni ãe ju, bilbile,
  dote, qendroq posi bûpe;
qe dite me bilerime
  nuk' e vlen jeta e tere,
andaj zemerene t' ime
  Zoti tirime mà ka bere.
Nga vera dimerin nxjepen
  duart' e motit te arta,
nga dimeri prape veren
  me lule si prue te zjarta!
Dita, q' est' aqe baràoee,
  pjeà naten' aqe te zeze,

po ẽs nat' ẽ bukuros
  qe pjeẽ te gẽit' ẽ mengeze.
Nga i gaẽi ẽ ka nxjepe
  te vdekurin Zoti vete,
nga i vdekuri perhere
  te gaẽen prape ne jete!
Tek i biri jete-pati,
  qe pon sot ne kete jete,
eete peshure i ati,
  kjo eete fjal' ẽ vertete.
Hena hahet' ẽ drobitet,
  nxihet' ẽ benete stepe,
po mblohet ẽ perseritet
  prap' ẽ vjen pẽ kurdohere.
Lulete vjet isin ẽare,
  po prape sivjet ungrine,
jan' ato, q' isin mẽ pare,
  te Zoti ven' ahdej vine!
Bilbili, qe ẽ degonte
  nerin ne mot te pare,
ajy kendon edẽ sonte,
  ẽs nerin s' i eete ndere.
Ata, qe qene, ne qene,
  edẽ neve dote jemi,
jane ne ata, qe leme,
  petke s' kemi ku te vemi.
Te vee re bukur' ẽ mire,
  giẽe ç' ka ne kete jete
ẽ ç' levrin nde hapesire
  pefen kete te vertete:
pẽ i perjeteem' ẽ p' ane,
  driẽen giẽ' ẽ potuẽohen,
perseritet giẽe ç' jane,
  ẽ kũpe nuke qetohen.

II

MBRETI

Mbreti per gah dukë dale,
më sokete mori male
e pas drerit dukë rene,
ës sokete dukë lene,
ßX' i vetem umergua,
i ra uña me ηe krua.
Bariu më të pare Mbrene
ndërß qe t' i zinte frene:
mbreti armik e pandehu,
ës puaken më vpap e ngrehu.
Bariu ßa: ç' este kjo pune!
nuke me ηohë? jam une,
jam bariu i bagetise,
serbetor' i Zotenise.
Mbret' i ßa: s' e patë ßene,
pa ne vent te kiea lene.
Bariu ßa: t' ungate jeta,
nuke pshet' e vertetа:
mendj' e mire nuke ßuhet,
ëßë urtesi po s' guhet,
te mos ηohe mbreti mikne,
ëßë armikn' e pzikne:
ηe bep nga tufet' e mija,
nga e tere bagetija.

me kopɛ te huaj pəlhɛt,
zëɛ farɛ nuke ŋihɛt,
po un' ɛ ŋɛŋ me ŋe hɛre
ner ɛume soke te tjɛre;
jam bariu i bagetise,
ɛ ti je i ŋerezise,
me ɛ ŋoh bagetine,
ti pse s' ɛ ŋɛh ŋerezine?
Mbreti ndeŋ ɛ umejtua,
pa i ëa: mire me ëua,
kjo fjale s' daska haruar,
me skroŋa t' arta do skruar,
zëɛ te mbrɛe per jete,
se este fjal' ɛ vertete.
Keto ëane ëɛ undane,
sicili mori me ŋ' ane,
mbrɛt' i ra kalit ɛ iku,
nëˀ ɛ mbare i ëa miku.
Mbreti vat' ɛ ŋɛti stane,
ël ɛ persendosi stopane:
stopani fort mir' ɛ priti,
ɛ me ç' jëndoël ɛ gostiti:
pa i ëa: me ke kam ndɛre
te ëem fjale kete hɛre?
Mbreti i ëa jam i huaj.
nuke jam nga vendi juaj,
po ketu uëa me pruri,
se ërë nata ɛ me zuri,
stopani ungrit nga dale,
i prû mis ɛ buke-vale.
Mbreti ëa kɛ pake vɛne,
qe i ston ŋeriut sendɛne?
ajy pÃoxkene i pruri,
zëlɛ perpara jà vuri.

Me te kũyere ŋe here,
ε ndjεn zemrene te gere,
do ða te te ðem ŋe pune,
qe tà dis eili jam une?
jam ŋ' i par' i mbreterise,
εãε etyÀ' ε ŋerezise.

Stopan' i ða qofa me jete,
te falte Zot' i vertete.

Sa te mbyÀç ε te hapç syte,
ε kũru ãε heren' e dyte,
pa i ða: jam mbreti vete,
ne do fjalen' ε vertete.

Stopani pÀoxken' ε mori,
ky mbet duar-ðat' i gori,
pse ða mà more nga dora?
stopani i ða tà mora,
se nuk' ε pε ti ç' te geti?
me vrap te spuri te mbreti!
pane pise tãε ŋe here,
s' e di ku dote te spjere!
tãε mbreti dzei-s' dzei,
vû buzen me gas ε qesi,
ða: kjo ε ben mbret ŋerine,
a! si lumũ ata, q' ε pine!

III

ГUHA-ЄQIH

Veâzre Єqipetare!
qasuni me degoni,
sa te muntni mê pare
guhen tâaj mesoni.
Ha ailini sa 'et' e mire!
s' u vjen mâ e desire?
Gra, bûpa, djem e vasa!
e ju pleqt' e uruar!
Se ju plaka ze-trasa!
mos pini pa mesuar,
kjo dote na ndëronje,
e dote na baskonje.
Kete guhe, qe flasim,
keteze te kendojme,
gene tène te qasim,
te buajn tâ debojme,
se guh' e Єqiperise
este e Herendise.
Heriu te epernderonje!
guhen' e Memëdeut!
q' est' e bukur' e zonje!
guhen' e Skander-beut!
oh! e maše mekate!
kjo pune s' ka urate.

Ju skembeŋ ε ju malε,
ju briŋa ε bregore.
Ës ju lumeŋ nga dalε,
ju fusa gelberore,
Gqip te flisni per hεre!
fjest' ε te paperzjere!
diÀi, hena, yÀi,
enpeÀi, epesi, dasi,
kembora, geÀi, pyÀi,
dεÀendyeja, larasi,
rËε bilbili vete
eqip te flase ndε jete!
Ës vete Hεrendja,
rËiε Zot' i vertete,
ñ' ε tere pËlesija
kete gube te kete,
kete Ës Gqipetari,
spirt-maÀi, pune-mbari.

IV

NË DAGTË ZOTI

Nasradini ie qetuar,
âe po rij duke mejtuar;
pa perjehere uxgua,
se soqes' i ða: ô grua!
nesere jam per ne veste,
se s' kam vatur kete vjeste,
sindekur vina qemoti.
Illaka ða: Ne daste Zoti.
Nasradini i ða: une
s' e kâas Zotne me pune,
e eoh vete punen t' ime,
e nuk' e vê ner mandime,
qe te doj' a te mos doje,
se nuke me flet me goje.
Keetu ðe, ô jete-gate!
papo ngrith' me nate,
more sportat' e gomare,
po s' te vate ulia mbare!
per pse del njeriu i mjere,
e sjeâ ekarpa sume here
Fide bota po punonin,
e udete po udrejtonin,
Nasradine kur e pane,
e zun' e mê nuk' e lane,

giðe diten gur' i gori
mbajti zëlz page s' mori!
i keputur, i drobitur,
i loßur, i kabenitur,
naten ne t' epet ukâye,
me pluhure mbi qyrdye!
erdî me dzr' e trokeâiti,
e soqja nga ekaâa xbriti,
ða: kus est' aty me dere,
pa ða Nasradin' i mjere:
ne daste Zoti, jam une!
qe vajç' e s' bera dot pune.
Ha me meseret ne fqinç,
q' is i varferî e pa linç,
erdî e i kerkoj gomape,
duke ðene ca më pare:
jemi pa buk' e pa ngrene,
ne muâi dridhe kam epene,
per me tani este bluar,
po s' kam kafe, ô iruar.
Nasradini, pa mejtuar,
ða: per dru e kam derguar,
ka vatûre qe me nate
i varferi vese-gate.
Ajy ða e kam derguar,
gomari paâi ne quar!
Fqinja ða: pse me geqeni,
te drejtene s' mâ pefeni?
ja se ku peâet gomari?
qyo e ka mare druvari!
Nasradini ða: s' kam pare!
kau! te besojne gomare!
me fjalet t' ime s' je ngiñur,
qe jam sot plak e i ðiñur!

po degon gomape ç' ðote!
q' este pa ment ɛ fɛt kote!
ŋɛriu, qe degon gomape,
ɛ' ɛ ka punen mbroð ɛ mbare!
keetu ða, po te vertsten
ɛ ðoɛ gomari te ekrzten.

BKSH

V

MESIM

Mergohu nga ligesite,
miresiu' e mba si bûpe,
se miresija 'ste drite,
qe nuke suhete kûpe.
Miresija s' est' e skrete,
este drit' e Herendise,
drit' e Zotit te vertete,
este drit' e gjëlesise.
Miresija te harohej,
te mirete nuk' i donim,
ligesija te ndërohej,
te liqte s' imaλekonim.
Herse ne duam Aline
sëe te gjëe te miret?
se duame miresine,
qe s' na fut ne spesiret;
Hse e duam Fatimene,
Imanet te dy-mbe-dete,
Hasane sëe Hysene?
se isine te vertete.
se kisine miresine,
s' patne kupe ligesite,
isine me Herendine,
na lane se neve drite.

Kûpe s' humbet miresija,
s' eshet drit' e Herendise!
humbet vaje Herendija?
Zot i madh i gjidesise!
Mos e ndy spirtin ne jete,
zemerene mos e lyej,
eko nd' ndezet te vertete,
mos ukûr e mos udyej.
Mos i hiq pas ligesise,
se te fut ne epesiret.
Mer udhen' e Herendise,
te baekohes me te miret.
Mos bej keq kûpe po mire,
kjo est' uâ' e Herendise,
ki nde zemere mesire,
zâe udibi nprezise.
Pse duam Kristin' e gaje,
âe t' emen' e ti Marine?
perse s' e duame djaje?
se na meson ligesine!
Mos uperzje me Syfjane,
mos ubej me Mavijene,
me Jezitn' e me Mervane,
po baekohu me Hysene.
Kur dua kam at' Aline
zâe meme Fatimene,
qyo e beke ligesine?
qe te pjek me Mavijene!

VI

ILAKU

He plak nde nda tsk ekonts
  pâ ŋ' aet koks pej ŋeriu,
qendroj ðs po ε vestonts,
  ðs po dεrðts dot i ziu.
Tsk ε qants si te bire,
  ŋ' uðetar jû afernu,
i ða: pse qan? ô i mire!
  ç' te ka getur? as me ðua.
Ilaku ða kjo kok' ε mjεre
  me ðote: lsa ne jette
ŋeri ðs une ŋe hεre!
  ε poŋa si doŋa vete!
kisa mem' at' ε femije,
  unŋ' ε zmt' ε fis ε fare,
motre, veÀa, bir ε bije,
  lsa kames ðs i pare!
kisa kafe' ε bagetize,
  paçe miq eum' ε te mire,
kisa plenk, kisa stepize,
  rðs ŋe eum' ε desire!
Kisa giðeŋe mεjtimne,
  si tâ stoŋ gene mê sume,
s' ε ndiqŋa dot lakemimne,
  as ne endep' ε nde gume!

Ho gesendi s' trasegova!
ne mest te se mires rase!
gide punen' e ekzetova!
Ah! per-qe-here i lase!
Lul' e bar mi vart me mbine!
opopo! mi vart te ekrete!
miste krimbat mà perpine!
oh! moj jet' e zeza jete!
Keto flote fle te tjera
i fla plaku ndertarit
me gubet te saj e mjera
pa ju fla prape te qarit.
Sikur te hapne fleu gjine!
e ç' ka peshur t' i pefaqe!
po s' i mban, se ven' e vine!
pa nuke ka ku t' i qepe!
Ese nxjer lulete me zre,
s' este çudi, fleu i ekzete!
ç' bukuri perpsin ngahere!
opopo! Zot i vertete!
po driflu, ô pot' e ekrete!
e ndrysoji gille ç' jane!
kan este ngrehur kjo jete,
fle gidesija pa ane!

VII

FJAL' E PERJETSHME

O veλazre Sqipetare!
Zot' i mad uà prufte mbare,
degoni, u qofsa fale,
se dot' u dem pake fjale,
Sqiperija let' i kete
udhepefenes per jete,
t' i jene lige ðe base,
ðe perdeλim e eprese;
giðe ç' i kerkon ne jete,
per ju Zoti te vertete,
te giða Zoti m' i ðente,
as qe pabere mos lente;
baskoni ðe ju, q' u dua,
zen' e zemrene me mua;
aherr Zoti, qe kemi,
na degon giðe ç' t' i ðemi;
kur este tok qerezija,
e degon ðe Herrendija:
giðe punete mbaronen,
ðe te giða trasegonen.
Ha behi miq ne mest tùaj,
e lini boten' e huaj,
strengoni veλazerine
doni sume Sqiperine
ðe sqipen' e sqipetare,
qe te veje puna mbare;

veλazerine tà etojme,
vethene tà lartesojme,
armikesi te mos kemi,
po miq te daeur te jemi,
te keqijat' t' i hapojme,
e te mirat' t' i kujtojme,
zemerimet' e merite
e te giða mapezite
prapa krahevet t' i heðim,
ðe urtesite te xpeðim;
ŋe trup, ŋe spirt duke bere,
te baskohemi te tere,
ahere nga Ilerendija
sbret e tere miresija;
po s' ubeme te vertete,
nuke pojme dot per jete;
me ç' do pune qe te jemi,
veλazerine tà kemi,
gãe si-do qe te bjere,
ŋeriu s' duhete tà lere;
te kemi veλazerine,
se ajo e mban fuqine,
te duame eoku eokne;
te mos tà perhapim tokne;
te mesojm' e te kendojme,
mendjene tà sbukurojme,
se ŋeriu i pamsuar
este drû i papunuar,
te nxeme guhene tênc,
se te tjerat vent s' na zene,
ajo dote na ndritoŋe,
q' este bukuroe' e zoŋe,
natene tà beŋe dite,
ajo dote n' ape drite,

ahere ne dote eohim,
eoku eokne dotë ŋohim;
dote ngrihete kjo rreze,
qe na pi mi kok' e zeze,
driten' ahere e eohim,
ße te vertoten' e ŋohim.
tani mbliđni mentte mire!
mos pini ne epesire,
te kemi veÀazerine,
e te tere miresine,
po te jemi te baeknar,
ç' do pune eet' e mbarnar,
jemi ŋe fis e ŋe fare,
pa nuke jemi te ndare,
piđe ŋe Herendi kemi,
djemt' e ŋe memeđeu jemi,
kemi meme Gqiperine
rđe ate Herendine,
miqesine kemi bese,
e te vertetene spreee.
Ligesi e djaÀezija
te dale nga Gqiperija,
Geŋeetera lete vdese,
vrç e verteta te mbese.
I'iđe ç' na duhen ne jete,
t' i bejme sa mundim vete,
te flasim e te punojme
e kupe te mos pertojme;
bageti e bujqesija,
q' i ka falur Herendija,
ße artat' e mjeeterite,
e te piđa miresite,
qe kane vjefte te larte,
apene kaÀi te arte!

Est' e Zonja Gqiperija,
q' i fali ndër Herendija,
tà ueqenë Gqipetare,
fört bukur' e mir' e mbare;
po mbliđni meutte me koke,
mendohi pakez' o soke!
mos e lini Gqiperine
duke mape apatine;
po martohi edhe stohi,
gezohi e sumezohi,
punoni ilë mos pertoni,
jetene tà trasegoni,
edhe grate te punojne,
te mos pin' e te lengojne;
po ne avlement te pine,
te vzein gjithë stepine.

Ne dasme eume mos prisni,
przik e dieme mos grisni;
plaçkezen' e Gqiperise,
q' i ben Ius' i bageţise,
ateze visni per jete,
este pobe pa te mete.

Vatijen' e Gqipetarit,
te ati trimit te parit,
kupe te mos e harojme,
po ne ate te qendrojme,
te krmi veĵazgrine
e te tere miresine,
se Gqipetari nde jete
vdiste per ne te vertete;
s' is kusar as i pestire,
po is trim ãe bûp' i mire.

Mos vrisni kup' e mos e ani,
uga e mira mos undani,

este lark pɛj kurverise
uã' e mbar' e Herendise,
kupe s' del nga ligesija
drita, qe do qerezija,
ajo del pɛj miresije,
pjeã si aju Herendije.
Tek s' ka vene mos mer kûpe,
ne je i vertet' e bûpe;
te vogelit i bej nere
ẽlle te maãit nga here,
ãe ki ner ment Herendine,
qerezin' e miresine.
Kejo jete s' est' e gate,
pse te futes ne mekate,
e te hyes ne epesire,
se e liga po s' del mire;
ligesi e maλekuar
cate sum' e temzpuar,
pun' e drejtez' rã' e mire
este per jet' e pavdire.
Te vdekurite t i qajme,
nga spirti te mos i ndajme,
po mos me ze e me kuje,
me kesis fare pemuje,
me vaj e me ulerime,
e me sume kercelime;
po me lot vetem te qajme,
ãe me zemre zi te mbajme;
se Zot i madh i vertete
na fali lotte ne jete,
qe tà nxjerim illerimne,
rãe zjap' e maλenpimne.
Fet' e besete t' i kemi,
po te ndare te mos jemi,

BKAT

hox' ε xami ε dervise,
prifter' ε klloper' ε kise
nere, qe kane tà kene,
po te duan Memeßene,
te duane ηerezine,
äε te tere Gqiperine,
miresit' e urtesite
t' i kene perpara drite,
te ken' uäe qerexine,
äε Zot giöe Herendine,
me dritet te Herendise
t' i ndihine Gqiperise,
ε te ngrene Gqipetare,
te behet si ie më pare,
uä' ε Zotit te vertete
est' ε verteta ne jete.
Te bezojme Herendine,
te duam äε Gqiperine,
te duam äε Gqipetare,
ε te jemi te pandare
Ho te bigat ligesija,
vjen drita nga Herendija,
miresit' e urtesite
i perzene laturite,
posa dil ne ecet e mira,
perhapëte epesira,
po te flakime nakare,
jemi tok ε te pandare,
na duhene dliturite,
te na ejcäin miresite:
po te jemi ηe te tere,
ç' do pun' eshte per te bere;
ubefte ε Herendise,
ε Zotit te gidesise.

VIII

HECA

Erpent-punonjës' i mire,
  çe u ben unaze gravet
ãs vedi' e ç' kane desire,
  vasavet' rãe te ravet,
je quâ ne djers' e punonte;
  kur nje plak eum' i drobitur
rri' ma nje fiori ne dore,
  e kis zyne te venitur
rãe driñej plakã' i gore,
  dupert mbi shopt e rekonte:
Ep m' i ña presene pake,
  se dua tâ pesonj vete
kete floriñine, jake
  oih ãs ti, a ka te mete,
se nji mê mire nga une.
  Ky i ña nuke kam fesse,
po me qafe mos me bjere,
  e kjo plenk te mos te mbese,
se po s' m' undoñ kete here,
  pa nuk' est' e maãe pune.
Dua pese, s' dua pesse,
  i ña plaku, çe me ãna!

pse me flet me te puhese,
a po pih te qese me muna?
keu i ða me ze te qete.
Flori-punonjes' i dote:
nuke kam as koe' as pese,
po mos hump kohene kote,
se s' tà kam me te puhese.
Kjo este fjal' e vertete.
Ti qenke fare surðuar!
i ða me zemerim plaku,
q' ie kepusur e peguar,
se jù ndze te gorit paku,
ie ðe eum' i asperuar.
Fjalen' i ða e degova
ere plak! o plak i ndjere!
punene e kupetova
qe kur mà ðz me ne here,
se ðe nuke jam surðuar,
fare mire vze e mora,
pesene me ke kerkuar,
po ty te driðete dora,
se je plak, o i uruar!
ðze eume i drobitur,
dotà vee per te pzeuar,
po floriri dote bjere,
ðe ti duke xgurðuluar
dote kûches dy-tri here,
e te mbetse i mahnitur,
pa dote me ðuas pese!
siàme me vpap, te pei mire,
e dote mbetse pa eprese,
i trembure e pak-ngrire!
ðz dote driðes i tere,
pa si tà peis vendin mire,

plubura̱t tok duke mblzẽur,
  me nxite sume ε desire,
ẽe lotẽite duke pjeẽur,
  ε si peke duke bere;
dote me kedzhze mua,
  ngrɛu, ne bɛson Ilɛrendine,
se tani eosene dua,
  te eos ε tẽ gɛn florine,
ngrɛu, pa ngrɛu dote me ẽuaz.
  Fjalene un' ε degova,
ẽe ti mɛr vɛs kete fjale,
  se fort mir' ε kupetova
fundine ku dote dale,
  po ik' ε hiq ku te duas.

BKSH

IX

DEGIRA

Zot!
sot
jam,
kam,
soh,
ŋoh,
poŋ,
skoŋ,
Kam gas,
ãč flas,
ε ãem,
te kem
dite,
drite,
jete,
vete,
Ah! dua,
qe ãua,
te mos vdes,
po te mbes
per jete,
te kete
spirti im
pa mundim

BUSH

ɛendene;
te jɛne
mɛ mua
ɛa dua.
Sontɛ jam gaλ,
ɛ jam mire,
po kam ẽɛ maλ,
ɛ desire,
Zot' i vertete
i gjdesise!
te poɳ per jete
ndaj ɳerezise!
Ti ɛ kɛ ne dore,
ç' do gɛ, qe te duas,
nuke jɛ i gore,
apin, qe te ẽuaɛ;
pa behɛn gjde ç' dua,
po te me degos mua,
lete behete ẽua,
ẽɛ gjde jane bere!
ate qe ẽua ti vete,
Zot i maẽ ɛ i vertete!
ajo benete ne jete,
ẽẽɛ mbarohet' ɛ tere.
Ti ɛpi jete ɳerezise,
eto ɛ beko ẽɛ bagetine,
ɛɛ ti jɛ Zot' i gjdesise,
ne dorez' ɛ kɛ miresine.
Ɲerezis' ɛpi jete te gate,
mundimet fare nga jeta ngreri,
djɛpine ekret' ɛ lugene ẽate
mos ɛ sih kupe, po mbuɛur leri.

Fal
ðz ep
giðe ç' kɛ
nga te mirat,
ɛ te pɛstirat
hiði giðe ketjɛ,
a vari me noɲe grɛp,
a mbuloji me ndoɲe mal,
ɛ lɛre vɛtem miresite,
fal zðz drite ɛ jɛt' ɛ dite,
lɛte prehɛte giðe ŋɛrezija
ɛ mê te mos krɛte kûpe te keqija;
ligesite, djaλɛzite ɛ mapezite
lɛte mos pojne pasketaj mê zðz ŋe dite;
vɛç miresija ne kete jɛte te mbrɛteroɲe,
urðeri yt, puna jotɛ, Zotð' i mað ɛ i vertete!
ɛ vertɛta lɛte poɲe, gɛŋɛstera lete pusoɲe,
bej si te dua, ç' te te ðzm une! Zot i vertete
[Ti e di vete!

. . . . . .

X

I MAPI ËE I URTI

Nga tregu vij ŋe i mapc,
ε kis ngarkuar gomapc,
me ŋ' an' i kis veue grure,
ŋe ðes ε kis plot me gure!
H' i urte po potuÀohaj,
po xbritte ment ε mendohaj,
ða: nga vjen? ô i uruar!
ç' ŋe ka map' ε ç' ke ngarkuar?
ŋe ðes ða ε kam me grure,
tjeterin mbusur me gure!
se më nuke kisa driðe,
ε hoða me ŋe ðes giðe,
pa ana per te mos prjere
vura gur', ô zotë i ndjere!
Kestu i ða mendje-paku,
pa jûkâyε, i ða plaku:
Biro! mire s' paska bere,
me ŋe ðes s' vihet i tere,
ŋe gymse me ŋe tà viŋe,
tjetrin ne tjetrit tà stiŋe,
punen' astu ε mbaroŋe,
ðe gure nuke ngarkoŋe.
I mapi i mbloði mentte,
ða paske mendje t' erpentte,
t' urtine duke uruar,
ðe baren duke çkarkuar,

zû te hîdte poste quret,
e tà ndante me dy gruret,
pa i ða: o Zot i ndjere!
me kete mendje te gere,
kus e di sa pe ke vene!
dotà kes te eume pene,
ðe tufet' e bagetise,
sðe plaçken' e etepise.
s' kam i ða as pe nde jete,
as ngres, po jam i ekrete!
pasdaj! mapi i ðote,
punene e paskr kote,
mendjen' e paske te mire,
po fatne eume te nxiret
ty te priska nriesija'
mos me ndih e padija!
kesû e kam per te ngarkuar,
rrs' te kam per te degûur,
s' ke pare te mire vete,
ke mbetur pa pe i ekrete,
qysa munt te te depoj une?
s' e bekam dot kete pune,
ajo mendje t' ipte drite,
s' vinje ti me ke te dite!
I urt' i ða, si te duas,
maperi s' munt te me huas,
Zot i mad, q' i prume bese,
sicilit i ða ne pjese,
nerit i ep urtesine,
tjetrit gen' e bagetine,
cilit i ep fare eume,
cilene e le per lume,
ðe kujt i fal fare pake,
si tà mape presa-plake.

XI

TË VETËLITË

Lërini gjëlë të vinë
  të vegëlitë ndaj mejë,
se ësht vetë Hërendinë
  nder ata dorë të gejë,
janë engjëj të vertetë,
  xbritura nga Hërendija,
posi lulzë në jetë,
  q' u ngajnë nga miturija.
Ah! mos i beni të qajnë,
  kûpë të mos maλengehën,
syt' ugur të mos i mbajnë,
  ësht të mekën' ë të ndzhën;
po të qesin, të nxitojnë,
  të brëdin' ë të gezohën,
të prehën' ë të kendojnë,
  ë kûpë të mos mejtohen.
Me vjen keq t' u mardhë dora,
  ë faqeza bukuroshë,
kur bij' ë shkreta deborë,
  ësht kembeza vogëlosh.
O foshazet' ë uruar!
  u kam maλ' ë daëurinë,
me k' enda t' u mbaq ner duar,
  u dua si Hërendinë.

Zot i madh e i vertete!
n' ate sy kûpe mos etjere
lotn' e hidur' e te skrate,
ãs mos e lere te bjere,
po falu ne buzet gaze,
ãe ne syfit bukurine,
e piti, eaze-nga-eaze
dukr ãene urtesine,
epu jetexen' e pate,
rãs mos i lere kûpe
pa memeze e pa ate.
ãe ne brung' e te semure.
S' munt t' i soh te malegyer;
a te varfer' e te mjere!
ãs te grisur' e te qyrr!
kûpe, kûpe mos i lere.
Falu gide miresite,
te pojne me ner ne jete,
te mesojne diturite,
te behene te vertete;
te ndrojne Memedene,
vjaftene t' jà larteojne,
mbi gide botet tà ngrene,
si lule tà sbukurojne.

XII

GUGUÇEJA

Ai i pasur e kisin zene
gugucërn ã' e kisin vene
ne kuvliz' ẽsë e mbantin
e kûpe sojo s' e ndantin.
Gugucësc roberija
i parû sume te keqija,
pa mejtoninë Memẽdene,
ãi' eoqezet' e folene,
kujtoninë zẽn lirine,
qe e doj si Herendine,
napo binin ner mejtime,
derdhin lot me hidërime,
pacrotime si zjar nxirin,
ãn qanin, zeflin' e ngipin,
se ia ndarc nga femija,
nga Memedeu, nga etepija,
pa ne brenge kisin rene,
roberija e kio zene,
pij e varferz' ã' e qeto,
jeta i dukej e skrete,
ne te mall hidërim binin,
as kendoj, as haj, as pinin,
pij gidenje e mejtuar,
gakn' e kio te trumbuânar.

zen' ε bukure s' ε nxirte,
se brenga spirtin' i çirte.
Mal' i Memeßeut s' hapohet,
prj zemre nuku mergohet.
Kisin ekuar disa muaj,
kur unis per vent te huaj,
i Zoti, ße pič' i dipi,
zrü ε bija ε i biri,
eße ε zoη' ε stepise
erši me foςηe nde sise,
serbetor' ε serbetore,
baria me kpabe ne dore,
giße erü' ε ηeri s' nbeti,
pa umbloß giße pameti.
U ßa: Ooni, ç' ge kerkoui,
qe t' u bije giße ç' doni.
I'ißekua ηe plaçke donte,
ε ηe kanisq i kerkonte,
ungrys ε tere ηe dite,
sa nanane porosite.
Ila gugυçese jükdyr,
i ßa: ße ty ηe qyrdye
te perit ε to pasyer
dote te sjeß me te kdyer,
me ar dote jete bere,
me giza ε nac tertere.
Gugυçja i ßa: s' ε dua
ate plaçke, qe me dua,
po kur te veç duke ekuar
n' ate ventüit te uruar,
ε te me eohç Memeßene,
ße eoqezot' ε folene,
t' u duaa maje te fale,
s' dua gë, veç kete fjale.

Kəu te Zon' ə porosíti
ẓđe qau, pəcretíti.
I Zoti uđene mori,
uđa m' ate vent ə uxori,
pâ guguçət' ə folɛne,
papo ə mbloăi vethɛne,
guguçete fluturonin,
đə mə gas sume kendonin,
sə kisin giđe lirine
ə te tɛre miresine;
kur deguan' ate fjale,
qe u đa: Kini te fale,
umaλcngyrn te tera,
pa nga giđe unda ŋera,
đe krahet duke perpjekur,
ra si leme perpoə ə vdəkur!
Ha me stepi duke kâyər
i zoti, q' ietə geŋyər,
i đa: Ç' bem', ô jetə-gate:
me kə kaλur ne mekate!
sə mə te đen' ate fjale,
qe me đə per tô te fale,
ŋe guguçə duke qare,
đə nga soqet duke ndare,
ə krahet duke perpjekur,
ukeput ə ra ə vdəkur!
Kəu đa i Zot' i stepise,
guguçəz' ə Herendise
gemene duke depuar,
ə kupetoj ç' kis punuar,
đə krahet duke perpjekur,
ra si mik' ə saj ə vdəkur!
Ha i Zoti duke qare,
đə vethɛne duke eare,

ða: ç' undoßçe koke-ðate!
oh! mekate mbi mekate!
Kau ða zăz post' e hoăi,
guguçja vethzn' e mbloði,
me zemere te gezuar
iku duke fluturuar;
ða: une mesim kerkova,
ăz mà ðane, pa epetova,
epetova nga roberija,
nga kurti e nga kuvlija.
Vdis pa vdekur andaj ðane
ata te parete tàne.
S' kis sume, qe kis epetuar,
po kur ra prape ne duar,
ne ŋeri tjeter' e zuri,
guguçeja re e vuri,
pa i ða: Di ŋà dy fjale,
qe te bejne se ris djale,
ăăs pon pasdaj per jete,
s' te gen kûpe vdekj' e ekrete,
ŋeren tà ðem pa lesuar,
tjatren duke fluturuar.
Ajy sume ugezua,
i ða: te paren me ðua.
Mos bzso, i ða, ne jete
fjale, qe s' est' e vertete.
Fjalene duke deguar,
guguçen' e kis lesuar;
guguçja ne list qendronte
ăs mê nuke ligeronte;
pa i ða: Te dyten dua,
mos meno, po çnejt mà ðua.
Ajo ða: O koke-trasc!
s' more ves ate, qe ðase,

se tà kese kupetuar,
kûpe s' me kîer lesuar!
Hasdaj me ze te pa-vdire
da: U leme na tumire,
âë iku sum' e gezuar,
me vrap duke fluturuar,
vat' e geti Memëdzne,
âe soqezet' e folcne.
Ajoze qoft' e gezuar,
eâë ne te pa-helmuar.

FU'NT.

BKSH

Nde faqe,	rreshti,	te ladituara,	te drejtuara.
50	11	mesire-umes.	mesire-sume.
52	27	bese,	beze.
53	10	nâen	uâen
	22	uâata ret'	uâetaret'
55	29	lulete	lutete
64		64	4. HAPAJSA ße FJALA FLUTURAKE jane fletore e vreçe, sinlekur i pefen mbiskresa, eße faqet' e fletevet te saj duhej te nisenine te nemerohesine nga nemuri 1. Ho, me qeneqe uvu baeke me fletorene MBSIME, nuk' uvu re kur ustyp koâ' e pare, eße skoj nemuri i faqevet t' fletevet t' asaj.
65	26	gîße	gîde
	30	xpeî'	xpeâ'
86	33	papaâe,	pepaâe,
92	28	tirime	trime
100	20	iruar.	i urtuar.
107	33	natene tâ beqe dite, ajo dote n' ape drite,	
	34	ajo dote n' ape drite, natene tâ beqe dite,	
109	32	bûp'	bûp'

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH